

STATENKOERIER

uitgave van het wijkoverleg Statenkwartier
quarterly magazine for inhabitants of the Statenkwartier

Aan de bewoner(s) van dit huis

Pjotr Vreeswijk – wijkagent en thrillerschrijver

Impromptu – uitsluitend topkwaliteit

Trix Zwartjes – veelzijdig kunstenares

Stolperstein – stille getuige in de bestrating

Uitneembaar – Rondje Kunst

Word Chauffeur/begeleider

voor minimaal 1 dag per week van 08.30 tot 17.00 uur

*Minister De Jonge
op werkbezoek.*

U haalt de kwetsbare ouderen op voor de dagbesteding bij Respect Zorggroep en brengt hen in de middag weer veilig thuis. Tussen die twee ritten door maakt u diverse leuke uitstapjes met ouderen. Ook rijdt u rolstoelgebonden inwoners van stadsdeel Scheveningen individueel naar o.a. ziekenhuis, huisarts en familiebezoek.

De ervaren chauffeurs/begeleiders geven aan veel voldoening te vinden in de bijzondere contacten met hun cliënten. De dankbare blik in hun ogen en de gezellige sfeer binnen het team, met collega's die altijd voor elkaar klaarstaan, maken dit tot hun favoriete vrijwilligerswerk. De nieuwe bussen van het merk Mercedes Sprinter zijn voorzien van de modernste technieken (airco, automaat) voor het veilig vervoer van rolstoelgebonden personen. Voor een goede uitoefening van dit vrijwilligerswerk worden u diverse trainingen aangeboden.

Dank u wel!

*Het is hier
fantastisch!*

Lijkt u het wat om vrijblijvend kennis te maken met een van de chauffeurs om te bespreken of dit ook iets voor u zou zijn? Het Vrijwilligerspunt Scheveningen brengt u graag deze week nog met hen in contact.

Meer informatie? Bel of mail het Vrijwilligerspunt Scheveningen: **(070) 416 20 20**
info@vrijwilligerspuntscheveningen.nl

4

Pjotr Vreeswijk
Wijkagent en thrillerschrijver

8

Adriaan Oskam
Meester bloembinder

12

Trix Zwartjes
Veelzijdig kunstenaar

15

Bestuurspagina

16

Het Statenkwartier gaat van het gas af!
Deel 2

18

Kinderpagina

21

Rondje Kunst

26

Rondje Stad

28

De Toren van Oud

32

Afscheid van Marion Petit

34

Joods wijkverleden in beeld gebracht

39

Kan het Statenkwartier nog veiliger?

40

Hoe werd er gestemd?

42

Colofon, Adverteren, Wijkinformatie

Van de redactie

Grote letters op de voorpagina: *'Make-over voor de Fred'*. *'Klinkers en oude lantaarns'*. *'Auto's niet harder dan 30'*. *'Stoep breder, meer bomen'*. Den Haag Centraal (DHC) wijdde er onlangs veel aandacht aan. Komkommernieuws kon het niet zijn, daarvoor is de Fred immers te belangrijk. Maar nieuws? Ja en nee. Nee, omdat u het hele plan al – uitgebreider – kon lezen in het decembernummer van de Statenkoerier. Toch nieuws? Ja, maar dat stond niet in DHC. De beoogde herinrichting was in een impasse geraakt. De winkeliersverenigingen van de Fred en van de Aert van der Goesstraat hadden niet langer vertrouwen in de gang van zaken en schortten het overleg met de gemeente op. Het nieuws is dat de lucht opgeklaard lijkt, partijen weer met elkaar aan tafel willen gaan en de gemeente bereid is om een second opinion aan te vragen: een gerichte toets op de verkeersveiligheid en verkeersfunctionaliteit.

Het Wijkoverleg Statenkwartier liet hierop naar onze mening terecht weten niet tegen een second opinion te zijn, zolang die zich concentreert op de verkeersveiligheid maar niet het gehele voorontwerp opnieuw ter discussie stelt. Men moet echt oog voor alle verkeersdeelnemers houden. Ook moet de beoogde "loper", het vrijliggende voetgangerstracé voor het winkelend publiek, integraal behouden blijven.

Plannen voor herinrichting van de Fred zijn er al jaren, de boel moet op de schop ter vervanging van de riolering. In september 2014 legde het projectmanagement Verkeersveiligheid van de gemeente in de Statenkoerier uit dat tegelijk het "risicovolle kruispunt" Frederik Hendriklaan-Willem de Zwijgerlaan zou worden aangepakt. Al drie jaar waren gemeentelijke ingenieurs bezig hiervoor oplossingen te onderzoeken maar geen enkele oplossing bleek afdoende. Er bleef maar eentje over: een rotonde. De ontwerpen waren klaar, maar toen werd het stil. Totdat vorig jaar de gemeente met de nieuwe herinrichtingsplannen kwam. En bleek dat de belangrijkste wijziging ten opzichte van de eerdere plannen was dat er géén rotonde komt. Met name de ondernemers waren daar tegen, want het winkelgebied zou teveel in tweeën worden geknipt. Tweedeling van de Fred komt er eerst toch. Want volgens ingewijden blijft de tram op lijn 16 rijden tot zeker 2024 en deze trams hebben een keerlus nodig. Herinrichting van de Fred tussen Statenlaan en Prins Mauritslaan kan pas plaatsvinden wanneer de tramrails uit dit gedeelte van de Fred verwijderd worden. Het is hoe dan ook duidelijk dat de herinrichting van de Fred de gemeoederen nog wel even bezig houdt.

Jan Bron Dik

Pjotr Vreeswijk

Tekst: Menno de Groot

Vandaag ga ik langs bij de politie. Bij onze eigen wijkagent, wel te verstaan. Gastvrij word ik onthaald in zijn woning waar we hebben afgesproken omdat zijn dochtertje zich wat ziek voelt. Zoals het hoort in een politieserie krijg ik meteen een mok koffie, zwart. Zijn vrouw Mariska, vroeger zelf werkzaam bij de politie en nu bij IKEA, zet lekkere koekjes neer en gaat naar haar werk. Twee uur lang vertelt Pjotr mij over wat hem drijft en hoe het komt dat hij nu is wat hij is: politieman en schrijver van actiethrillers.

KVV-er

Pjotr Vreeswijk (1972) praat zoals hij schrijft, open en direct. Hij schets situaties kort zonder uitgebreid in details te treden. De beeldvorming blijft echter goed overeind. Een beetje zoals de stripheld Dick Bos van Alfred Mazure, heel puur. Na de middelbare school, een periode die hij niet de leukste vond, moest Pjotr in dienst. Hij werd kortverband-vrijwilliger (KVV-er) bij de luchtmacht en werd gestationeerd in Blomberg, Duitsland, waar HAWK-luchtdoelraketten beveiligd moesten worden. “Een mooie tijd”, zegt Pjotr. “Misschien wel de mooiste in mijn leven. De kameraadschap, je deed alles samen. Daarnaast werd alles

voor je geregeld, het voelde als een warm bad. Kwam je ’s ochtends op de kazerne, hing er een briefje dat je naar de tandarts moest, mooi toch? Je hoefde niets zelf te doen. Toen ik uit dienst was heb ik er nog jaren over gedroomd, ik kon het terrein met de gebouwen helemaal uittekenen. Hoe we daar ’s nachts oefeningen hielden en met allerlei wapens schoten. Allemaal dingen die je als burger nooit doet. Misschien is dat wel de reden dat ik later bij de politie terecht gekomen ben. Ik hoopte dat gevoel weer terug te krijgen. Ik heb er zeker geen spijt van, maar de politie is een hele andere organisatie met een totaal andere cultuur. Dat gevoel dat ik in Blomberg had is nooit meer terug gekomen.”

“Ik heb nooit iemand doodgeschoten maar ik heb wel te maken gehad met geweld, achtervolgingen en andere situaties met een heel hoog adrenaline-gehalte.”

Foto: Jill Blackstone Photography

Barman

Na vijf jaar als KVV'er stond Pjotr weer als gewoon burger op straat. Voor veel oud-militairen is het moeilijk wennen aan de burgermaatschappij. Maar Pjotr werd barman. "Een goed vangnet voor mijn diensttijd." Eerst in Tapperij 'In de Wolken' in de Keizerstraat en al gauw bij 'Café Plaza', the place to be in die tijd, aan het Kurhausplein. "Weer een geweldige mooie tijd", aldus Pjotr. "Een tijd van sex, drugs and rock-'n-roll. Alleen maar feesten, uitgaan en lol maken. Dat heb ik vijf jaar gedaan. Toen kwam langzaam maar zeker het idee van 'ik word steeds ouder, ik loop naar de dertig, ik heb niet gestudeerd en ik doe nog steeds niks'. De laatste tien jaar heb ik alleen maar gelachen. Ik vond dat ik maar eens iets normaal moest gaan doen".

Hoofdagent

Pjotr solliciteerde bij de politie en volgde de politieschool. Hij ging als surveillant aan de slag in Laak, de Haagse wijk waar hij zelf opgroeide en op straat speelde. Als agent, en later als hoofdagent, reed hij daar vijf jaar rond op een motor, mountainbike of in een Mercedes. Na een reorganisatie, waarbij de kuststrook als wijk werd opgeheven, kwam hij in het Statenkwartier terecht waar hij sinds kort wijkagent is. "Een compleet ander soort wijk dan wat ik gewend was", zegt Pjotr.

"Leren was nooit zo mijn ding"

"Ik vind het een prachtige wijk, met mooie huizen. Er hangt een energieke sfeer, helemaal niet ingekakt en de Fred heeft natuurlijk een enorme uitstraling. De problemen die ik hier tegenkom zijn niet te vergelijken met wat ik gewend was. De meldingen hebben vooral betrekking op overlast die mensen van elkaar hebben. Een beschadigde straat door een verbouwing of onenigheid over een opbouw, niet echt politiewerk. Vaak gaat het over wonen. Daar kan ik meestal niet zoveel mee, behalve mensen doorverwijzen naar de gemeente of een andere instantie. Echte criminele zaken, zoals bijvoorbeeld drugspanden, ben ik nog niet tegengekomen maar als die er zijn ga ik ze vinden." De lijnen houdt Pjotr kort. Hij is regelmatig te vinden bij Paagman, Koffiehuis Statenplein of het Vlaamsch Broodhuys. Hier kan iedereen aanschuiven voor een praatje. Zo leert hij de bewoners en de wijk snel kennen. Hij wil zelfs deze zomer gewoon af en toe ergens in de wijk een klaptafeltje met twee stoeltjes neerzetten waar je terecht kunt. Om te weten waar hij zit, moet je hem wel op Twitter volgen.

DOE MEE: Win een exemplaar van Pjotr's laatste boek *Dwaalspoor*! Kijk op pagina 6

Maar behalve wijkagent is Pjotr ook schrijver van actiethrillers. Hoe is dat zo gekomen?

"De reden dat ik ben gaan schrijven was vijf jaar geleden toen ik in de fase zat dat ik mij afvroeg wat ik verder met mijn leven wilde. Mijn werk bij de politie vind ik leuk en ik geniet er ook van. Maar als ik echt verder wilde, carrière maken, inspecteur worden, dan zou ik weer moeten gaan studeren en daar ben ik veel te onrustig voor. Ik fladder alle kanten op. Veel liever ga ik iets leuks doen met de kinderen of een kopje koffie drinken met Mariska. Bij toeval vond ik in de schuur een multomapje uit mijn kindertijd. Er stonden allemaal handgeschreven horrorverhaaltjes in. Het gevoel kwam bij mij terug hoe leuk ik dat in die tijd vond om te doen, schrijven. Ik besloot het gewoon te gaan proberen, terug te gaan naar die kindertijd en te gaan doen wat ik als kind kennelijk leuk vond: verhaaltjes schrijven. In het begin liep het wat stroef en was ik eigenlijk al bijna weer gestopt. Op een avond liep ik in Delft door een parkeergarage, op dat moment kwam een auto door die wokkel naar beneden. Ik hoorde het piepen van de banden en opeens ontspon zich een heel verhaal in mijn hoofd. Daar is mijn eerste boek *Masterplan* uit voort gekomen.

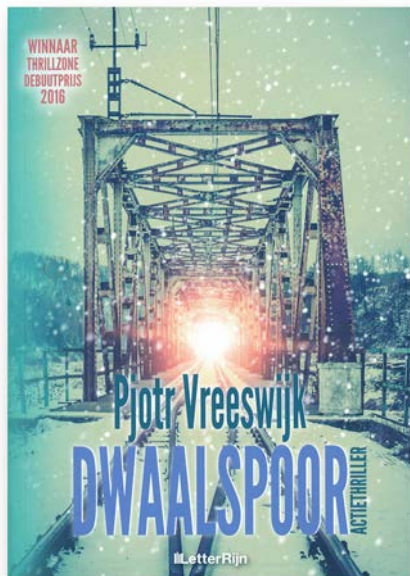
"Ik dacht toen: ik word steeds ouder, loop tegen de dertig en doe nog steeds niks"

Met dat boek won ik meteen de ThrillZone Debuutprijs 2016. Ik bedacht toen, 'dit kan ik dus gewoon'. Het gaf mij zoveel vertrouwen dat ik besloot er mee door te gaan." Inmiddels is in november 2017 *Dwaalspoor*, zijn tweede actiethriller, verschenen en werkt hij aan een derde. "Mijn referentiekader is voor een belangrijk deel mijn werk", zegt Pjotr. "Ik heb nooit iemand doodgeschoten maar ik heb wel te maken gehad met geweld, achtervolgingen met loeiende sirenes en andere situaties met een heel hoog adrenaline-gehalte. Een verhaal zit de hele dag in mijn hoofd. Er doet zich altijd wel weer een situatie voor waardoor ik inspiratie krijg over hoe ik door moet. Dat schrijf ik dan snel in een notitieboekje. Door het schrijven ben ik creatiever geworden. Ook bij het oplossen van problemen in mijn werk. Daarnaast ben ik rustiger en evenwichtiger geworden."

"Door het schrijven ben ik creatiever en evenwichtiger geworden"

Zelf denkt hij wel drie of vier jaar als wijkagent in het Statenkwartier actief te zijn. Dan kijkt hij hoe de stand van zaken is. Voorlopig zullen we hem regelmatig tegenkomen, surveillerend en zeker ook schrijvend.

Twitteradres Pjotr Vreeswijk: @POL_Vreeswijk

Win een exemplaar van Pjotr's laatste boek Dwaalspoor

Stuur een e-mail naar statenkoerier@statenkwartier.net. Geef aan wat jij belangrijk vindt in het werk van Pjotr Vreeswijk, wijkagent van het Statenkwartier. Onder de inzenders verloten we 3 exemplaren van zijn boek Dwaalspoor. Pjotr zal het boek signeren en persoonlijk overhandigen. **Sluitingsdatum voor de inzending van de verloting is 1 augustus.**

Dwaalspoor (2017) – Pjotr Vreeswijk

Als Alex De Klerck, een ex-agent van de geheime Europese antiterreureenheid OPERATIONS, een onheilsprekend en mysterieus bericht ontvangt, reist hij in allerijl naar Brussel. Op hetzelfde moment komt er dertienduizend kilometer verderop een roestige oude dieseltrein in beweging, waarvan zowel de lading als de bestemming onbekend zijn. Eenmaal in de Europese hoofdstad gearriveerd, lijkt voor Alex alles veranderd. Zijn oude werkgever keert zich tegen hem en als hij daarna ook wordt geconfronteerd met een brand met dodelijke afloop, neemt de voormalig geheimagent noodgedwongen contact op met zijn enige en laatste bondgenoot: computerexpert en oude vriendin Suzanne Boyle. In een ultieme poging het bericht te ontcijferen, vraagt hij haar alle geschreven en ongeschreven regels te overtreden. Wat hij niet weet, is dat daarmee de poort naar Europa wagenwijd wordt opengezet. Een monsterlijk kwaad stroomt het continent binnen.

Pjotr Vreeswijk is politieman binnen de eenheid Den Haag en tot op de dag van vandaag nog steeds op straat te vinden. Zijn jarenlange ervaring als agent in verschillende Haagse wijken is merkbaar in de razendsnelle actiescènes van Dwaalspoor.

Na de verhuizing van **PROMENADE HOTEL**, 5 jaar geleden, is nu thans het nieuwe adres van **SALON MY WAVE**:

Doornstraat 407, tel: 070-3546931

Borstgezondheid belangrijk!?

Bij MammaHealth Borstgezondheid kunt u uw borsten op een VOORDELIGE, DESKUNDIGE, VROUWVRIENDELIJKE, PIJNLOZE EN VEILIGE WIJZE laten onderzoeken met behulp van thermografie.

www.mammahealth.nl, Johan van Oldenbarneveldlaan 2, 070-7400099

POPPENTHEATER

Kooman's Poppentheater speelt sinds 1969 elke woensdag en zaterdag om 14.30 uur kindervoorstellingen (5+) in het Statenkwartier. Bezoek een voorstelling met uw kind, kleinkind of verjaardagspartijtje.

Frankenstraat 66, www.koomanspoppentheater.nl, 070-3559305

Eindelijk (weer) TEKENEN & SCHILDEREN?

In ruim atelier, vlakbij zee, prof. begeleiding bij technieken naar eigen keuze. € 160,- per tien lessen van twee uur.

Sylvia de Boer: 06-38112331 / viasyldeboer@hotmail.com

Brocante rechtstreeks uit Frankrijk

In Kringloop Zwedenburg 155 (Mariahoeve) is een aparte hoek met brocante. Porselein/aardewerk uit Limoges, Gien, Villeroy Boch, Sarreguemines. Daarnaast glaswerk, bibelots en andere cadeau-artikelen.

Telefoon 070-3818696

SCHILDERLESSEN

Atelier Ineke Toetenel, Antonie Heinsiusstraat 37
Maandag dinsdag woensdag 11.00-13.30 of 19.30-22.00 uur.

Informatie 070-3523945 of inekeschilderlessen@versatel.nl

Rob de Winter – Computer audio video

Voor al uw oplossingen op computer en televisie gebied. Bekijk de website voor meer informatie.

www.rob-de-winter.nl of bel met Rob de Winter 06-47873066

Feest aan Zee – 200 jaar Scheveningen badplaats.

KopS, Kunst OP Scheveningen organiseert kunstroute:
14 september opening Muzee, aansluitend weekend-kunstroute.
40 exposanten tonen hun kunst en inspiratie!

www.kunstopscheveningen.nl / info: 06-24504757

www.catamaranschool.nl

Zeilkampen, surfkampen en weekendcursussen voor jongeren.
Privés, cursussen en groepsuitjes voor volwassenen. Catamaran-
zeilen op zee is een ervaring om nooit meer te vergeten! Locatie:

Wassenaarseslag Wassenaar & Zwarte pad Scheveningen

Thuiszorg die bij u past

De 4 zekerheden van Evita Zorg

- ❶ altijd en direct inzetbaar
- ❷ alle zorg en ondersteuning thuis
- ❸ vaste zorgverlener die bij u past
- ❹ volgens afspraak op afgesproken tijd

Evita Zorg levert ook thuiszorg in het Statenkwartier,
bel voor informatie met onze wijkverpleegkundige.

Van Alkemadelaan 315
2597 AJ Den Haag
t 070-3141600

info@evitazorg.nl
www.evitazorg.nl

Yogashala

Yoga groeps- & privé lessen

Ten Hovestraat 8
Den Haag
06 237 387 51
yogashala.nl

have a look inside

JOUW STIJL DANKZIJ ONS ADVIES

WIJ ADVISEREN JE GRAAG OP
GEBIED VAN VERF, BEHANG,
RAAMDECORATIE, GORDIJNEN,
VLOEREN EN NATUURLIJK KLEUR.

Briedé

Laan van Nieuw Oost Indië 72 (hoek Theresiastraat) 2593 BW Den Haag
Tel.: 070 - 383 82 75, Fax.: 070 - 381 46 37, www.decohomebriede.nl

“Ik denk anders, ik ben verrassend.”

Tekst: Jan Bron Dik Fotografie: Abe van der Werff

“Ja, die etalage. Dat is inderdaad een geweldige blikvanger. Ook zo bedoeld. Mensen komen zelfs apart langs om er foto's van te nemen. Soms lopen ze naar binnen, om wat te vragen maar ook om te fotograferen. Veel mensen weten niet wat ze van mijn zaak moeten denken. Dat is ook precies wat ik wil: Impromptu, een verrassing. Dat moet mijn etalage ook uitstralen. En zo klanten aantrekken.”

Al jarenlang zorgt Adriaan Oskam (1964) voor een fantastisch mooie etalage van zijn zaak Impromptu, waarmee hij in mei 1998 begon aan de Willem de Zwijgerlaan. ‘Meester bloembinder’ staat op zijn visitekaartje. Daar volgde Oskam een tienjarige studie voor, onder meer aan de Tuinbouwschool Huis te Lande in Rijswijk. “Ik kreeg daar inhoudelijk een ‘brainwash’, leerde anders naar dingen te kijken en in een ander perspectief te zien. Als je bijvoorbeeld naar een kaars kijkt, zie je een vlammetje. Dan denk je: oppassen, die vlam is heet. Daar moet ik me niet aan branden. Maar je kunt ook naar de vlam kijken en de mooie vorm en kleuren zien.”

Hoe moet ik mijn huis inrichten?

“Ik barst van de ideeën en neem uitsluitend genoegen met het beste. Klanten bied ik een exclusief en kwalitatief hoogstaand product als het gaat om decoratie, zowel binnen- als buitenshuis.” Oskam laat zich hierbij inspireren door de laatste trends en de natuur die hij tegenkomt tijdens zijn reizen. Hij geeft bij mensen thuis advies over woninginrichting en harmonieuze samenstelling van kleuren, vormen en geuren. “Mensen komen bij Impromptu en vragen mij om advies: hoe moet ik mijn huis inrichten? Ideeën heb ik zoals gezegd volop. Ik denk anders, ik ben verrassend. Dan praten we er samen over en komt de

invulling. Ik help en stuur mijn klanten in goede banen. Eigenlijk is het resultaat altijd dat de juiste combinatie van verschillende bloemen, planten, meubels en accessoires ervoor zorgt dat huis, tuin en terras echt tot leven komen.”

“De Fred heeft klasse, en stijl. Straks hopelijk nog meer. Dat moet je behouden, daar moet je op voortborduren.”

Oskam haalt voor Impromptu dagelijks verse bloemen die hijzelf inkoopt bij gespecialiseerde bedrijven op de veilingen van Rijnsburg en Aalsmeer. Hij wil zeker zijn van topkwaliteit. Maar Impromptu is geen gewone bloemist. Oskam verzorgt ook woninginrichting en tuinontwerp. “Mijn winkel is een ‘concept store’, een combinatie van formules.” Wat is een concept store? “Een winkel die is gebaseerd op een bepaalde levensstijl, niet alleen van de doelgroep maar ook van de eigenaar. Het productassortiment is niet meer gebonden aan één segment, ‘branchevervaging’ noemt men dat ook wel. Vaak zie je in concept stores een mix van producten die aansluiten bij het thema van de winkel. Wat mijn concept store bijzonder maakt is dat het concept is ontstaan vanuit mijn visie en doelstelling om voor mijn klanten een leefomgeving te creëren waarin ze zich behaaglijk voelen.” Met al zijn ideeën en vakkennis zet Oskam zich hiervoor in. Hij gebruikt daarbij kwaliteitsproducten die betreft hij van internationale beurzen, zoals Milaan. Daarvoor reist hij veel in het buitenland. Maar ook om daar ter plekke woningen in te richten,

Adriaan Oskam

vaak in Zuid-Frankrijk. Huis, tuin en terras. “Ja, tuinontwerp is mijn ‘core business’. Achter Impromptu heb ik een fraaie tuin, voor veel mensen een verrassing. Ik bedenk het ontwerp en de inrichting en werk dat samen uit met Jeff, mijn levenspartner. Soms zijn het grote opdrachten. Ik heb daarvan de regie, anderen doen de uitvoering.”

Prijskaartje

Impromptu zit in het hoge marktsegment. “Inderdaad, ik verkoop uitsluitend klasse, bijzondere dingen, topkwaliteit. Maar iedereen is welkom om hier binnen te lopen”. Oskam lacht: “Laatst stond er een man voor mijn winkel te roepen naar zijn vrouw en te wijzen naar een vaas in de etalage: ‘1300 euro, voor een vaas!’ Die man bleef maar wijzen en roepen: ‘1300 euro, voor een vaas!’ Een enorm bedrag, ik begrijp dat best. Ik zet ook meestal geen prijskaartjes in de etalage. Maar als mensen naar binnen zouden lopen, kan ik hen het verhaal er achter vertellen. Handgemaakt, mooiste materiaal, unieke styling. Enfin, dan kom je met elkaar in gesprek. Als mensen ‘verliefd’ worden op mooie dingen, speelt geld voor hen vaak geen rol.” Adriaan Oskam is een gedreven vakman. Bevlogen vertelt hij, heldere taal, hij schuwt duidelijke uitspraken niet. Zijn zaak is een heel bijzondere, een niche in een wereld vol concurrentie. “In mijn vak steekt alles erg nauw. Ik moet precies weten en aanvoelen waarom de klant wat wil. Zo heb ik de crisis overleefd” lacht hij trots. “Want ook mensen met een betere beurs hielden toen pas op de plaats. Vanaf 2014 merkte ik dat het weer aantrok. Nu is het booming.”

“Mijn winkel is een ‘concept store’, een combinatie van formules.”

In zijn fraaie zaak klinkt zachtjes de mooie muziek van Stan Getz en Astrud Gilberto. “Ik verkoop sfeer”, zegt hij, “sfeer en klasse. Het heeft mij moeite gekost iets van mezelf te laten zien, ik blijf liever wat op de achtergrond. Maar mensen willen weten wie ik ben en wat ik wil, hoe ik de dingen zie en zou invullen. Ik hou van mooie dingen, van sfeer en van gezelligheid. Ook in de zomer kan ik de open haard aansteken. Ik hou van mijn werk, ben er constant mee bezig. Omdat ik er samen met Jeff verder alleen voor sta – wat ik heerlijk vind want dan ben ik volledig eigen baas – moet ik goed plannen. De belangstelling golft in de verschillende seizoenen van het jaar. Dus plan ik in de rustige periodes de grotere projecten, meestal voor particulieren.”

“Afgelopen 30 mei vierden we ons 20-jarig jubileum. Na al die jaren ken ik mijn klanten heel goed, en dat is belangrijk. De Hagenaar wikt en weegt, is kritisch en aarzelt. Het moet helemaal in orde zijn, geen plekje of vlekje vertonen. Die gaat

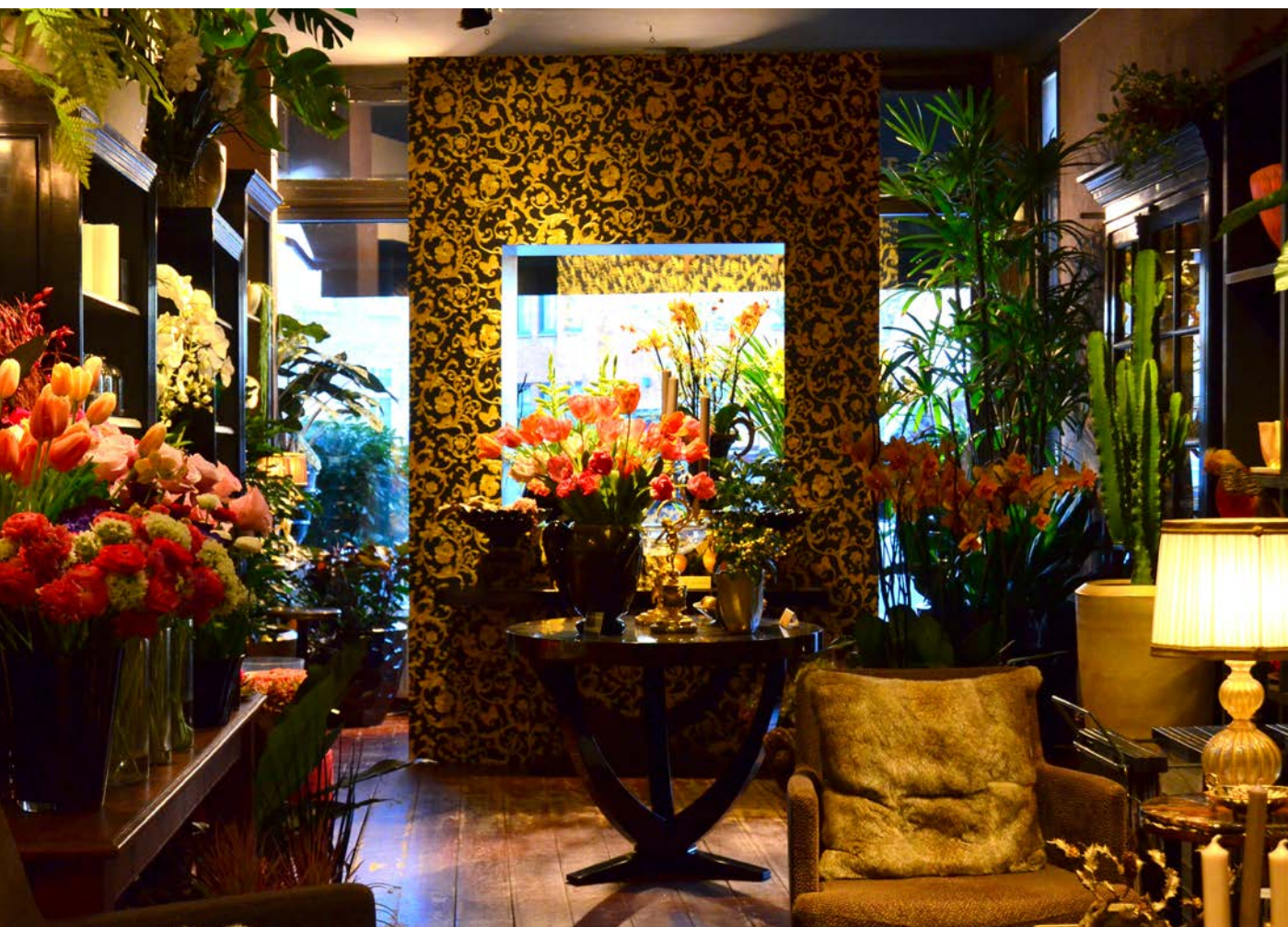
voor mooi, voor sfeer, voor klasse. Net als ik, daarom begrijp ik hem. Zo kan ik hem goed begeleiden, sturen in zijn afweging. De Hagenaar is heel anders dan de Rotterdammer, die is bling-bling en iedereen moet weten wat het heeft gekost. De Amsterdammer is luidruchtig, wil veel en snel. Nog weer anders is de expat. Die woont hier tijdelijk, huurt meestal en komt niet zozeer bij mij voor woninginrichting maar voor boeketten, cadeaus en diversen. De expat kijkt en koopt als een wereldburger. Besteedt niet zozeer meer dan de Nederlander, maar anders. Ik ben trendsettend, ik loop altijd vooruit. De expat pikt dat op, de Hagenaar pas over twee jaar.”

“Ik verkoop sfeer. Sfeer en klasse. Na al die jaren ken ik mijn klanten heel goed, en dat is belangrijk.”

“Sommige klanten zeggen: Impromptu hoort hier helemaal niet, jouw zaak zou in Londen of Parijs moeten zijn. Natuurlijk een mooi compliment, ik begrijp het ook. Maar ik voel me helemaal thuis in het Statenviertel. Mooie wijk, heerlijke wijk. Zo divers, alles door elkaar en veel expats. Het bruist van energie, hier ben ik op mijn plek. Totaal anders dan bijvoorbeeld Benoordenhout, dat is saai en eenvormig. Ik ben heel blij met de horeca vlakbij mijn zaak, ook met de terrassen. Dat geeft reuring, zo is mijn zaak meer opgevangen. Anderzijds krijg ik ook veel klanten door mond-tot-mond reclame. Voor wat betreft de bloemen zijn Impromptu en de bloemisten op de Fred geen concurrent van elkaar. Integendeel, we verwijzen naar elkaar.”

Herinrichting van de Fred

“Toch weet niet iedereen in onze wijk dat ik hier zit, zelfs niet na twintig jaar. Dat komt omdat ik aan een zijstraat van de Fred zit, de meeste mensen lopen die alleen af. In het decembernummer van de Statenkoerier zag ik ook de schetsen van de komende herinrichting van de Fred en de Willem de Zwijgerlaan. Dat ziet er goed uit, dat is mooi, want dat verdient de Fred. Maar in de schetsen zag ik dat de beoogde bestrating van de Fred helaas niet doorloopt in de Willem de Zwijgerlaan. Dat zou erg jammer zijn. Want dan ontstaat een visuele afscheiding, mensen lopen dan onbewust alleen rechtdoor over de ‘rode loper’ van de Fred. En dan zijn wij een B-straat. Dat vindt men nu al: ‘jullie liften mee op de Fred’. Onzin natuurlijk, ik kan het ook wel zonder de Fred. Maar ik wil juist graag meehelpen om de Fred te versterken, tenslotte hebben wij er als ondernemers alle belang bij om het samen te doen. Je moet je blijven onderscheiden, ook als straat. De Fred heeft klasse, en stijl. Straks hopelijk nog meer. Dat moet je behouden, daar moet je op voortborduren. Op de Fred moet je geen braderie houden, daar wordt geen ondernemer wijzer van. Die kerstversiering met Disney-figuren, vreselijk. Nee, de Fred verdient sfeer en stijl, met mooie kerstbomen.”

Arent Nederlof Hans Korff de Gidts Carolus Delbeek

Koninginnegracht 34
2514 AC Den Haag
070 - 302 25 25

E-mail: info@oosterhofmakelaars.nl
Website: www.oosterhofmakelaars.nl

Aankoop en Verkoop Huur en Verhuur Taxaties

Sales and purchase services Appraisals Rentals Consultancy

Meesters in Makelen
óók in het Statenkwartier!

Met passende zorg, langer
zelfstandig en thuis bij Oldael

Zorggroep Oldael beheert twee woonzorgcentra in goede wijken in Den Haag, met ruime appartementen, een eigen keuken en begeleiding, zorg en verpleging op maat. U bent van harte welkom voor een rondleiding in **Aelbrecht van Beijeren** (Benoordenhout) en **Oldeslo** (Duttendel).

Bel voor een afspraak of meer informatie met onze cliëntadviseur op **070-530 05 08**

www.oldael.nl

Susanne Sluyterman van Loo
Uitvaartbegeleiding

telefoon 06 37 27 57 77
www.susannesluytermanvanloo.nl

Wereldwinkel Scheveningen

De fairtrade cadeauwinkel

Elk product is met zorg en volgens eerlijke handelscriteria ingekocht

Stevinstraat 149
2587 ED Den Haag
tel: 070-3060851

www.wereldwinkelscheveningen.nl
facebook.com/wereldwinkelscheveningen

Tegen inlevering van
deze advertentie
10% korting
op non-food artikelen

Trix Zwartjes

Tekst en fotografie: Abe van der Werff

Met een zwier opent Trix Zwartjes de voordeur – *ha, fijn dat je er bent!* Het lijkt eerder een gebaar van een jongmens dat zo dadelijk achterop de fiets springt om mee naar een feestje te gaan dan op de hartelijke vrouw van 83, die wat krom loopt door problemen met haar rug. Maar toch, in wát een fiere houding staat zij daar en hoe scherp neemt ze waar.

Vooruit denken, op tijd regelen, de uitvoerende kunst organiseren. Met de visuele resultaten echt iets doen. Dat deed ze haar hele leven. Samen met haar man Frans. Hij kreeg grote bekendheid als filmer, aartsvader van de Nederlandse experimentele film werd hij genoemd. Zij was zijn grote muze. Frans overleed niet lang geleden, ze woonden al bijna vijftig jaar in de Adriaan Pauwstraat. Een groot huis en dat was nodig ook. Hier werd keihard gewerkt, films geschoten en films ontwikkeld onder primitieve omstandigheden – jongens, let op als je naar boven loopt, in het trapgat hangen films te drogen, moest

Trix geregeld naar haar kinderen roepen. Het tekent de situatie. Hij deed het artistieke gebaar, zij zorgde dat dit gebaar niet in het luchtledige bleef hangen. De een kon niet zonder de ander. Samen maakten ze 16 bewaarde filmproducties. Trix droeg de organisatie altijd van begin tot eind en was ook de vaste actrice. Hoe is dat begonnen?

Filmcamera kado

De vader van Trix werkte bij Esso en was amateurfilmer. De familie woonde het langst in Den Haag. Trix hielp haar vader graag bij zijn filmhobby; hij was wat onhandig omdat

hij maar met één oog kon zien. Zij vond filmen ook leuk en zat inmiddels op de Academie voor Industriële Vormgeving te Eindhoven (later Design Academy geheten) op de afdeling Textiel. Ze leerde er stoffen ontwerpen maar bediende ook graag de weefgetouwen. Bij de geboorte van haar eerste kind kreeg Trix van haar ouders een filmcamera. Trix en Frans woonden in Westerhoven, een dorpje vlakbij Bergeijk. Als je dan geen auto hebt is het erg lastig om met de baby naar Den Haag te gaan. Dat had haar vader ook al bedacht: als Trix nu eens de baby mooi zou filmen, dan hoefde haar moeder haar kleinkind niet zo te missen. Trix filmde de baby vanaf de grond, zijn beentjes bengelden over de rand van de kinderwagen. 'Mag ik ook even?' vroeg Frans en vervolgde met de camera de tocht over de grond. Het was voor het eerst dat hij een camera bediende. Hij zou er nooit meer mee stoppen en bracht al werkende zichzelf het vak bij. 'Dat geeft mij de grootst mogelijke creatieve vrijheid' zei hij. Hij was toen tekenaar, musicus, vioolbouwer, verpleger en docent aan de Academie Eindhoven, maar werd bovenal filmer. Trix ontwierp eigentijdse dessins voor textiele stoffen.

Als Trix nu eens de baby zou filmen, dan hoefde haar moeder haar kleinkind niet zo te missen

Verloren gewaande film

In mei vorig jaar werd Frans Zwartjes 90 en dat zou gevierd worden in het Amsterdamse filmmuseum EYE. Dit museum had al veel films van hem gerestaureerd en gedigitaliseerd. Maar EYE kreeg onverwacht een oude film (1967, 8mm) van Zwartjes in handen die in de collectie node ontbrak. Die film was uit de tijd van Heeze waar Trix en Frans rond de zestiger jaren woonden. Frans gaf toen les en een van zijn leerlingen was een ondernemende jongeman die een verhuurbedrijf van experimentele films had opgericht. Zijn klanten waren meestal studenten van de Academie en de Technische Universiteit Eindhoven. Maar het bedrijfje ging over de kop en de man verdween uit beeld. Tot een jaar geleden. Hij nam met EYE contact op en meldde 'Film II van Frans Zwartjes gevonden!' Bij EYE sprong men een gat in de lucht want de film was echt verloren gewaand. EYE zag in dat deze film met zijn underground beelden een onmisbare verbinding vormde met de andere Zwartjes' films. Op de feestelijke avond van Frans' verjaardag werd de gedigitaliseerde oude 8 mm film aan het publiek vertoond. Wat een mooi feest werd het. Onlangs toonde het International Film Festival Rotterdam een serie films van Zwartjes met de Film II als trekker, in een programma ter nagedachtenis aan Frans Zwartjes.

Roodvonk

Trix bewaart bonte herinneringen aan hun huis in Heeze. Ze woonden er zes jaar. Geen gas. Elektriciteit via een kabel vanuit een paal met die mooie witte keramische knopjes als isolator. Water kwam uit de put, een waterleiding ontbrak. Bij langdurige droogte gaf de put geen water meer. Dan bracht de kruidenier behalve zijn grutterswaren ook grote melkbussen met water. Trix deed de was in een teil met zo'n ouderwets ribbelwasbord. Acteurskleding kreeg ze er niet mee schoon wanneer die bedekt was geweest met meel waarop water had geplensd. Dat lot trof ook het kostbare pied-de-poule jasje dat haar moeder na aarzeling had uitgeleend.

Den Haag lonkte want de toen beroemde Vrije Academie trok eerst Frans en wat later Trix als docent aan. Daar was het dat Frans door een leerling uit een ver land werd besmet met roodvonk. Die ziekte was in ons land al lang niet meer voorgekomen en het duurde even voordat de arts het had herkend. De hele familie besmet. Uit angst voor verdere besmetting plaatste de gemeente Heeze een bord langs de weg: KIJK UIT! ROODVONK! Buren zetten eten klaar en maakten dat ze wegwamen, de kruidenier schroomde niet om op enige afstand de leeftocht te blijven voorzien. Ze vonden tenslotte in Den Haag een huis dat lang had leeggestaan, in de Adriaan Pauwstraat. De wasserette dichtbij was een aangename luxe.

Weefgetouwen in de Academie

De overgang in 1970 van het Brabantse platteland naar de grote stad Den Haag was toch groter dan gedacht. Frans had als docent aan het HBO en WO in Eindhoven een redelijk inkomen en dat moest nu worden gecompenseerd door onder meer docentschappen aan de Vrije Academie Den Haag en de Rietveld Academie Amsterdam. Dat betekende meer lesuren geven en bijna elke dag reizen. Dat ging ten koste van zijn energie om een nieuwe film te maken, vreselijk vond hij dat en werd er zelfs ziek van. De directeur van de Vrije Academie, George Lampe, wilde Frans graag in de gelegenheid stellen meer vrij te kunnen werken. Tegelijk bedacht deze directeur dat Trix wel eens de juiste persoon zou kunnen zijn om een nieuwe afdeling voor textiele vormgeving op te richten. Dat bleek hij juist te hebben ingeschat. Trix nam tal van initiatieven en bleef 22 jaar aan de Vrije Academie verbonden. Zo bleef het gezinsinkomen op peil. Zij putte inspiratie uit onder meer dessins en stoffen van weverij De Ploeg in Bergeijk, in die tijd een voorbeeld van grote kwaliteit. Ze bezocht vrijwel alle grote weverijen en wist daardoor precies welke tweedehands weefgetouwen ze moest aanschaffen. Overigens kon het gesprek met wevers wel eens lastig zijn: wevers waren vaak 'weef-doof' door hun altijd lawaaiige omgeving. Vol trots liet Trix de weefgetouwen in de academie installeren.

In België had ze mooie textielverf gekocht, een hele rij glanzende potten stond te wachten op toepassing door de studenten. Maar er waren geen studenten die de machines konden bedienen. Trix moest hen werkelijk alles nog leren. Dat deed ze vol toewijding. Ze leerde studenten techniek, stimuleerde maar oordeelde ook kritisch over kwaliteit en bracht hen de mentaliteit bij tot permanente vernieuwing van ontwerpen – design – op basis van textiel. Dat hield ze vol tot een diep ingrijpende reorganisatie bij de Vrije Academie onvermijdelijk werd, hetgeen leidde tot het vertrek van de directie en de meeste docenten.

Lekker eten

Frans maakte een lange reeks van films. Trix herinnert zich goed het werk voor bijvoorbeeld de film *Pentimento* (1979), met medewerking van Paul Hosek die ter plekke van Frans leerde hoe met de camera om te gaan. Later zou Hosek een bekende regisseur, acteur, producer en geluidsman worden. De opnamen werden gemaakt in een verlaten waterleidingsbedrijf in Rotterdam. Alles zat tegen. De ramen waren ingegooid, het was er nat en de wind joeg door het kille gebouw. En het productiegeld was op. Niks bankgaranties en subsidies. Hoe betaal je dan je mensen op de set? vroeg iemand haar eens. Ik kon nooit veel betalen, antwoordde ze, het weinige dat ze te bieden had kwam uit

het huishoudgeld. Waarom bleef iedereen dan meewerken? Trix gaf alle medewerkers steeds lekker te eten. Ze ziet nog voor zich hoe ze op locatie in een grote pan wijting stond te bakken. De sfeer was daardoor altijd goed.

Trix putte inspiratie uit dessins en stoffen van weverij De Ploeg in Bergeijk, in die tijd een voorbeeld van grote kwaliteit

Trix koos ervoor met haar tekeningen en schilderijen niet naar buiten te treden. Haar creativiteit zette ze liever op een praktische manier in voor het werk van Frans. Maar dat weerhield haar er niet van om op stille momenten toch te gaan schilderen. Dat deed ze het liefst direct met haar handen in de textielverf, zonder penseel of mes. Op oudere leeftijd kreeg ze erg last van haar knieën en schilderde toen de pijn als thema. Dit leidde haar aandacht af en dat deed haar goed. Toen later de pijn goeddeels was weggetrokken schilderde ze de gereleerde elementen in haar schilderijen over. Niet interessant voor anderen, vond ze. Na de dood van Frans besloot ze nog zoveel mogelijk aan het leven deel te hebben: fietsen in de stad 'om overeind te blijven' en naar de prachtige bomen te kunnen kijken. Ze praat er met passie over.

Communicatie

Inmiddels lacht de zomer ons alweer tegemoet, maar de voorbije lente was té mooi om niet even op terug te kijken. Het begin van de lente luidt namelijk van oudsher ook altijd het begin van 'Indisch Den Haag' in. Dé Pasar Malam (nu al een tijd de Tong Tong Fair) roept voor velen nog immer een gevoel op van nostalgie, mysterieuze sferen én met een beetje geluk on-Nederlands lekker weer. Wel moesten die sferen altijd een eindje buiten het Statenviertel gezocht worden – op het Malieveld, om precies te zijn. Om die reden dacht ik bij de woorden 'Indische wandelingen' niet gelijk aan het Statenviertel. Eerder dan nog aan de burens in de Archipelbuurt.

Waarschijnlijk had u hetzelfde, want de belangstelling voor de Indische Wandelingen in het Statenviertel, afgelopen weken georganiseerd door Gerard Scholtes en Piet Vernimmen, was overweldigend. Er werden twee extra avonden ingelast, arme Gerard en Piet moesten honderden aanmeldings-emails eigenhandig beantwoorden, en er hadden gemakkelijk nóg meer avonden georganiseerd kunnen worden. Maar helaas, ergens moet een grens getrokken worden. Op het affiche kwam vol = vol te staan. Zelf was ik ook niet in de gelegenheid om te gaan. In vele opzichten een gemiste kans. Niet in de laatste plaats, omdat ik dan enkelen van u misschien ook persoonlijk had ontmoet.

Sinds ruim een half jaar ben ik, na meer dan 20 jaar afwezigheid, namelijk weer terug in deze buurt van mijn jeugd. Tussen toen en nu ligt een wereld van verschil. De wijk blijft nu niet alleen maar statig te zijn (dat was hij in mijn jeugd-jaren al), maar ook nog eens hip (dat was hij in mijn jeugd beslist niet). Ineens struikel ik over de koffietentjes waar *de-caff latte machiatios with a twist* de gewoonste zaak van de wereld zijn en waar exquisite tapa's en wijnen uitgeschonken worden als zaten we op de Costa Brava.

Subtiele en minder subtiele veranderingen, die nu eenmaal ook bij deze tijd horen. Zelf ben ik ook veranderd. Naast wat extra rimpels en enkele grijze haren (geverfd, dat wel), ben ik me er ook ineens van bewust van dat wij als mensen, als buurtbewoners, sámen het leefklimaat van deze wijk scheppen. Voor mij is deze verandering vrij drastisch. Als journaliste ben ik altijd gewend geweest helemaal mijn eigen gang te gaan. Onder andere door op eigen houtje rond te reizen in het Midden-Oosten en mijn ervaringen neer te pennen waar en wanneer mij dat uitkwam. Aan dat verlangen alles individueel

te doen, kwam stilletjes aan een einde. Wellicht werd ik geïnspireerd door de sociale verbanden in het Midden-Oosten. Want hoeveel er ook te mopperen en te vechten is in dat gedeelte van de wereld, toch loopt er, door en langs alle verschillen heen, vaak een soort fijngevoerd draad van gezamenlijkheid onder burens, vrienden, collega's.

Wellicht ook werd mijn drang tot individualisme beteugeld door de geboorte, ruim twee jaar geleden, van mijn lieve zoontje Reza, die mij deed beseffen dat ik voor hem geen wereld wens waar iedereen met een strak gezicht langs elkaar heen loopt tijdens het boodschappen doen. Hoe het ook zij: toen er kort geleden een plek vrijkwam als bestuurslid Communicatie voor het Wijkoverleg Statenviertel, zag ik hierin een kans om mijn nieuw gevonden drang tot meer saamhorigheid tot uiting te brengen. Er wachtte mij een mooie (vernieuwde) website, snelle en actuele nieuwtjes op onze Facebook-pagina, en natuurlijk dit prachtige wijkblad. Bovenal maakte ik alvast kennis met de drijvende krachten achter de Statenkoerier: de redactie, die hun tijd, aandacht en inzichten elk nummer weer belangeloos inzetten om ons te kunnen laten genieten van alle *ins en outs* van de wijk. De komende maanden ga ik mijn best doen om nog meer van deze en de vele, vele andere vrijwilligers te ontmoeten.

Met al deze communicatiemiddelen- en mensen tot onze beschikking kan het bijna niet anders, of deze wijk krijgt het vrolijke dorpsgevoel dat in de grote stad ook wel eens prettig is. En mocht dat onverhoopt niet lukken, dan proberen we volgend jaar gewoon nóg veel meer Indische Wandelingen te organiseren.

Nuweira van Goens Youskine

Bestuurslid Wijkoverleg

Het Statenkwartier gaat van het gas af!

Tekst: Tom Egyedi

In de vorige Statenkoerier (*nr. 1, maart 2018*) schreef ik dat er nog geen voor de hand liggende ideale oplossing is gevonden om onze woningen aardgasloos te gaan verwarmen. Je hoort en leest wel over allerlei mogelijkheden. Waterstofgas, groen gas, warmtepompen, all electric, geothermie ... Maar wat betekent dat allemaal? In dit artikel ga ik wat dieper in op geothermie, ook wel 'aardwarmte' genoemd en of dit een oplossing kan zijn voor het Statenkwartier. In volgende nummers van de Statenkoerier zal ik telkens een andere mogelijke oplossing bespreken.

Den Haag zet in op geothermie

De gemeente Den Haag zet in op geothermie om een groot deel van de Haagse woningen duurzaam te gaan verwarmen. Wat is het en wat betekent het voor ons type woningen?

"Op weg naar een CO₂-neutraal Den Haag in 2040 kiest de stad voor aardwarmte uit eigen bodem. De Haagse ondergrond biedt daar unieke kansen toe. Waar aardwarmte geen optie is, geeft het college ruim baan aan duurzame initiatieven – zoals energie uit zon, wind of warmtepompen – van particulieren en collectieven in de stad." Aldus een persbericht van de gemeente Den Haag, uit 2017. Den Haag is aan het onderzoeken of er de komende jaren 10–15 geothermiebronnen geboord kunnen worden en zo ja, op welke plek. Ook de omgeving Statenkwartier wordt onderzocht.

Warmte uit de aarde: de bron

In de binnenkern van de aarde heerst een temperatuur van 6.000 graden Celsius. Dit vormt een enorme bron van warmte die echter niet makkelijk te winnen is. Je moet daarvoor diepe gaten boren in de aarde en het (zoute) water 'naar boven pompen'. Hoe diep je moet boren, is afhankelijk van welke aardlagen geschikt zijn om het water uit te halen en hoeveel graden je naar boven wilt halen. Grofweg kun je zeggen dat iedere 100 meter dieper boren het water 3 graden warmer wordt. Onder onze regio ligt op ongeveer 2 kilometer diepte een kansrijke watervoerende laag waar tuinders in het Westland inmiddels al gebruik van maken door daar warm water uit te onttrekken, de warmte eruit te halen en kouder water weer terug te pompen. Het opgepompte water heeft een temperatuur van grofweg 70–80 graden.

De verdeling: het warmtenet

Vanuit het bovengrondse deel van de bron wordt warm water door een nieuw aan te leggen geïsoleerd leiding-netwerk naar bijv. de woningen in een wijk getransporteerd. Dit 'warmtenet' ligt tot nu toe vaak onder de grond en kan warmte leveren aan een paar duizend woningen in een wijk.

In de woning: afgiftesysteem

Via een warmte-afleverset komt het water de woning binnen en wordt net als bij een centrale-verwarmingssysteem verdeeld over de woning. Nu heeft u vermoedelijk een gasgestookte CV-ketel die 80 of 90 graden warmte levert door aardgas te verbranden en warm water door leidingen en radiatoren te pompen. Straks levert het warmtenet misschien uw warmte. De temperatuur van die warmte is waarschijnlijk wel lager dan wat u gewend bent en dus kan het nodig zijn om uw woning aan te pakken!

Aanpassingen aan de woning nodig?

Het zou kunnen dat onze woningen de lagere temperatuur aan kunnen. Dus dat die 70 graden voldoende is om het met de bestaande radiatoren toch lekker warm te houden. Dan hoeft u niets te doen. Maar misschien ook niet. Als u geen risico wilt nemen en klaar wilt zijn voor een mogelijke toekomst met lagere temperaturen om uw woning te verwarmen, kunt u de volgende maatregelen nemen. Deze zijn hoe dan ook verstandig! Ook als we hogere temperaturen of juist nog lagere temperaturen gaan gebruiken om onze woningen te verwarmen.

Om de warmtevraag te beperken (dit is dus altijd goed, bij welke toekomstige temperatuur dan ook): *Vloerisolatie, dakisolatie, isolatieglas (zoals HR++-glas)*. Vergeet bij deze isolatiemaatregelen niet om ook te blijven ventileren!

Als u toch uiteindelijk met lagere temperaturen uw woning wilt verwarmen, dan kunt u ook in plaats van radiatoren, in uw woning *vloer- of wandverwarming* laten aanbrengen. Daarmee krijgt u een veel groter warmte-afgifte oppervlak en dan bent u klaar voor lagere temperaturen. Zorg er wel voor dat u ook isolatiemaatregelen neemt zodat de warmte van uw vloerverwarming niet in de kruipruimte terecht komt en weg wordt geventileerd!

Nog enkele belangrijke vragen

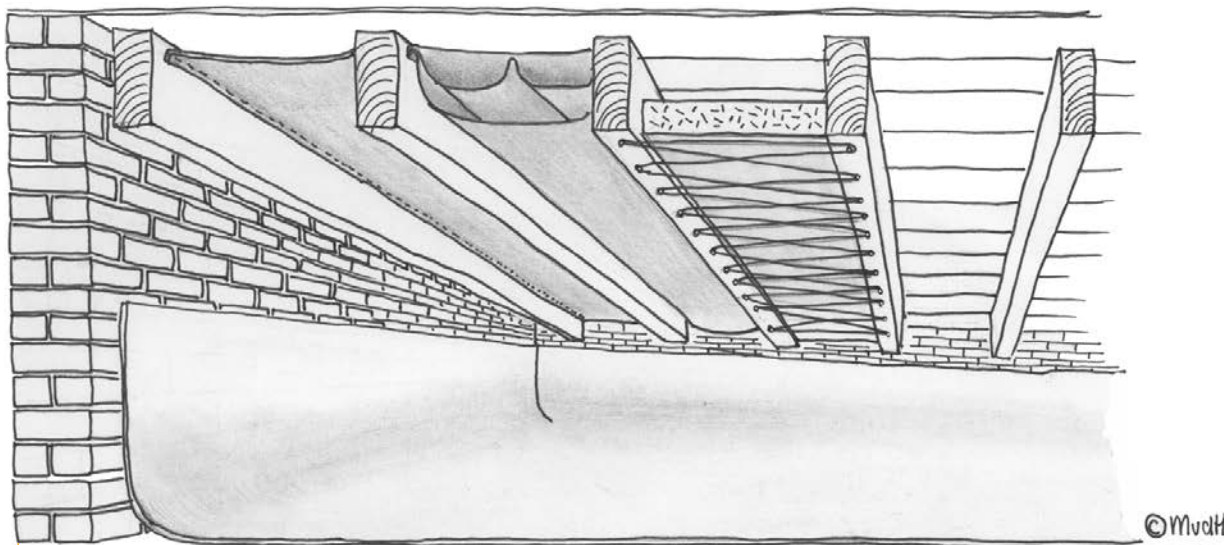
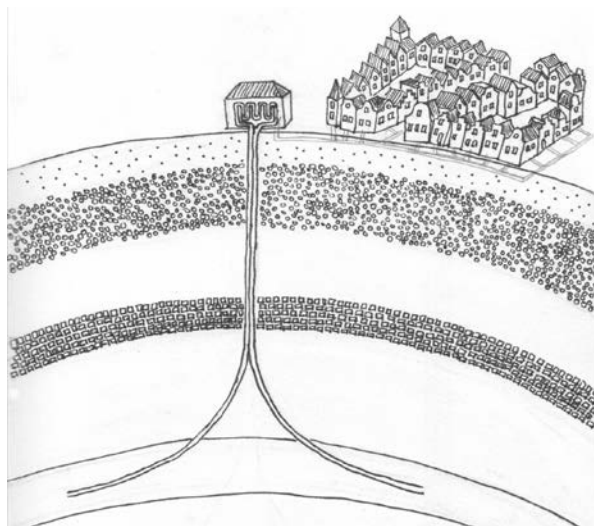
Is geothermie veilig? Ja, mits het zorgvuldig gebeurt. Er kan gas mee naar boven komen en dat moet veilig worden verwerkt. Het koude water wordt teruggepompt waardoor de kans op aardbevingen klein is.

Hoe lang kun je de bron gebruiken? De bron in Parijs is al meer dan 30 jaar in gebruik en pas een paar graden afgekoeld. Dus nog steeds bruikbaar. Misschien dat een bron wel meer dan 50 jaar mee kan. En tegen de tijd dat deze te veel is afgekoeld, kan er eventueel een nieuwe boring in andere richting plaats vinden waardoor de infrastructuur voor het grootste deel in stand kan blijven.

Waar kan ik terecht met vragen? Bij BES (Buurtenergie Statenkwartier). U kunt u ons ook bereiken via info@buurtenergiestatenkwartier.nl. Lid wordt u al voor €20,- per jaar en dan kunt u ons vragen om langs te komen om samen naar mogelijkheden voor het verduurzamen van uw woning te kijken.

Let op: als u iets aan uw woning gaat veranderen, bijvoorbeeld een nieuwe vloer, een nieuw dak, een uitbouw, uw gasketel vervangen, radiatoren aanpassen? Dat is een kans om u tegelijkertijd voor te bereiden op de aardgasloze wijk. Neem contact met ons op!

info@buurtenergiestatenkwartier.nl

Drie soorten vloerisolatie, gezien vanuit de kruipruimte. Boven: Geothermie.

de kinderpagina

Goedendag, leuk dat je weer meeleest!

Ik ben Marie-Louise en ik ben Mark Sekrève en dit keer gaan we je vertellen over boeken maken en over verhalen met een filosofisch tintje... En wil je ons wat vertellen of heb je iets moois geschreven of getekend, dan vinden we het heel leuk om te mogen zien of te lezen markenmarielouise@gmail.com (en wie weet komt het de volgende keer wel op deze kinderpagina).

HOE MAAK JE EEN BOEK?

De afgelopen maanden zijn we druk bezig geweest met een heel nieuw boek. Het heet "Wander" en het speelt zich af rond 1900 in een oude fabriek waar ze paden aanleggen. Geen gewone paden, maar paden waarover je loopt in je leven en die je ergens brengen. Wander mag op een dag langs alle afdelingen en ontdekt zo een hele nieuwe wereld...

Wij schrijven altijd eerst op papier en als het leuk is typen we het in de computer. Dan draaien we het uit, strepen er weer in en verbeteren we ons eerste verhaal weer. Dit doen we soms wel 10 keer (!) Want we willen mooie zinnen, een spannende verhaal, leuke grapjes en mooie woorden gebruiken als we ons verhaal aan je vertellen.

Filosofisch?!

Wat is dat nu weer?

Filosofie is een mooi oud Grieks woord en bestaat uit twee stukjes: *Philo* wat "die houdt van" betekent en *Sofia*, wat "wijsheid" betekent. Dus als je filosofisch bezig bent dan hou je er dus van om vragen te stellen en over dingen na te denken. En dat doet Wander in dit boek ook. Eerst komt er geen enkele vraag bij hem op, maar als hij dan wat meer paden ontdekt vult zijn hoofd zich met vragen. Omdat we toch zo druk zijn geweest met het maken van dit boek, willen we je wat vertellen over hoe je een boek maakt, want dat is best interessant vinden wij... En het maakt je een stukje wijzer (hoe filosofisch is dat?).

Dit boek gaat over je eigen weg kiezen in je leven. En je eigen pad kiezen is soms best moeilijk. Als je nu denkt: ik snap hier maar weinig van, dan kan dat komen omdat dit allemaal een beetje filosofisch is.

Het begint met het verhaal

We verzinnen eerst samen een klein verhaaltje. Hier bij dit boek bedachten we dat het leuk zou zijn als er een gek gebouw zou zijn waar ze paden aanlegden en dat er dan een jongetje was, die dat allemaal zou gaan ontdekken.

Daarna gaan we hakken

Ja, nu gaan we hakken. Oké, niet echt met een bijl, maar we pakken een potlood en verdelen het verhaal in stukken. Dit is natuurlijk omdat we een prentenboek maken en we willen nu dat elk stukje verhaal een eigen tekening (illustratie) gaat krijgen.

Heel veel schetsen

Maar hoe ziet iedereen eruit? Hoe ziet Wander eruit? En meneer Cicero, de baas van Wander (de echte Cicero is trouwens de naam van een filosoof, dus dat is dan zo'n grapje

Dan gaan we schrijven, schrijven, schrijven

En daarna gaan we het opschrijven.

Meer weten over de schilderijen, (kinder-)boeken van Marie-Louise & Mark Sekrève? girafenvriendjes.nl

bulkjes.nl en

van ons). En hoe gaan we de paden tekenen? Dit gaan we nu schetsen. En we gaan de kleuren kiezen, die we gebruiken in ons boek. Wij willen dat dit boek voelt als een oud sprookjes verhaal, dus werken we vooral in bruintinten.

Het storyboard

Nu tekenen we alles met potlood. Deze kleine tekeningetjes leggen we achter elkaar op de tafel, zodat we goed kunnen zien of het verhaal (in beeld) een mooi verhaal is.

Nu begint het echte werk

Vanaf nu is het teken tijd! We gaan aan de slag met mooi papier, onze aquarel-doo's en met potloden. We gaan heel veel tekenen en kleuren. Dit duurt het allerlangste. Maar het is ook heel leuk om te doen. En dat is maar goed ook, want dagen van 12 uur achter elkaar tekenen zijn

Giraf gaat logeren in Villa Paagman

Zoals we de vorige keer al schreven waren we 28 maart uitgenodigd door Paagman om wat te vertellen over de boeken van Giraf. En dat hebben we met heel veel plezier gedaan. Het was een drukke boel die middag in Villa Paagman. Met heel veel gezellig kinderen, die vrolijk de liedjes mee zongen en die ook een bezoekje kregen van Giraf zelf! Dank je wel als je ook even voorbij bent gekomen. En mocht je er dit keer niet bij zijn geweest dan vinden we het natuurlijk enorm leuk om je een volgend keer wel te ontmoeten, tot dan dus. Smakkerd van ons én natuurlijk ook van Giraf x

vrij normaal. Want het moet natuurlijk allemaal op tijd af!

Lithografieren, vormgeven en drukken

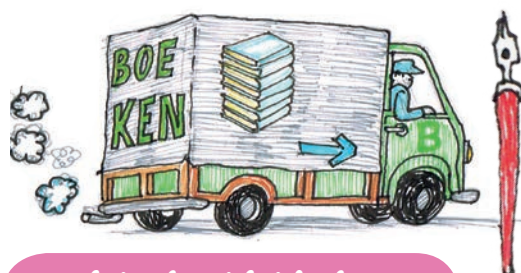
Alle tekeningen gaan nu naar de lithograaf. Vroeger betekende dit woord "een drukker op steen" maar dat is het allang niet meer. Het lijkt eigenlijk het meest op fotograferen. Deze fotootjes gaan de computer in. De vormgever gaat nu de woorden mooi in de tekeningen zetten. Zo kun je bij elke tekening lezen wat er in het verhaal gebeurt. Is dat helemaal goed, dan gaat het naar de drukker. Hier worden de tekeningen met woorden uit de computer gehaald en op papier gedrukt. Eigenlijk lijkt het een beetje op een papiertje uit de printer draaien thuis. Maar dan met machines die groter zijn dan een kamer en met vellen papier die meer dan twee meter lang zijn.

Jippie een boek!

En daarna komt het boek met de vrachtwagen naar alle boekwinkels in Nederland en ook bij de bibliotheken. En zien we zelf ook voor de allereerste keer het boek. Dat is best spannend: ziet het er net zo

uit als we voor ons hadden gezien, toen we al die uren aan het illustreren waren?

Zo is het ook met het boek over Wander gegaan...

Mocht je benieuwd zijn naar het nieuwste boek van ons dan kun je het nu dus vinden bij de boekwinkels, op internet en ook bij de bibliotheek. En mocht je er eentje willen met een handtekening dan kun je ook rechtstreeks bij ons terecht bulkjes@gmail.com

Jippie!
Een Boek!

Tip: Zin in meer?

Elke dag zetten we tekeningen op [Instagram girafenvriendjes](#)

Tot de volgende keer! X

'Levensverhalen
zijn onze inspiratie.'

Als iemand afscheid neemt van het leven staat juist het unieke van een persoon centraal. Lees op adpatres.nl hoe wij exceptionele uitvaarten componeren. Maak een afspraak om uw wensen te bespreken: 070 355 64 27.

Een uniek leven. Een exceptioneel afscheid. Ad Patres.

www.adpatres.nl

Gratis
Proefles
Personal
Training

in onze

exclusieve studio!

Personal
FIT CLUB

Personal Fit Club Den Haag
Dr. Lelykade 20A
2583 CM Den Haag

070 415 8392
denhaag@personalfitclub.nl
www.personalfitclub.nl

RONDJE KUNST

UITNODIGING INVITATION

6 Exposities | Art Exhibitions
18 Kunstenaars | Artists
Statenkwartier | Den Haag

23 en 24 juni 2018
11.00 - 18.00 uur

Het vierde Rondje Kunst alweer! We hebben zes gevarieerde exposities samengesteld. Deze keer hebben we kunstenaars uit heel Nederland uitgenodigd. Graag nodigen wij jullie uit om dit weekend te komen kijken.

In this fourth Rondje Kunst (Art Round) we have put together six varied exhibitions. This time we have invited artists from all over the Netherlands. We invite you to come and see the art this weekend.

Expositie
Frederik Hendrikslaan

30

*Lood om oud ijzer
Much of a muchness*

Petra Knötschke | objecten | ijzer, koper en -draad | iron, copper and -wire
petrak.nl

Lucius Pax | schilderwerken op papier
paintings on paper | Artificial Life
luciuspax.nl

Annemarie Vismans | Zoektocht in klei | Search in clay
www.jonvismans.com/keramiek

Corine Barendregt | Keramische tegels
Ceramic tiles | corinebarendregt.com

Stijn Claassen | JA-stoel | balans in contrast |
balance in contrast | stijnc.com

Expositie
Frankenstraat

5

*Found wanderers,
Lost wanderers,
and all souls included,
the lost ones...*

Natascha Morsink | (wand)objecten
schilderijen | objects | paintings
nataschamorsink.nl

Rondje Kunst

Rondje Kunst is een initiatief van enkele kunstenaars uit het Statenkwartier. Zij vragen kunstenaars uit heel Nederland om bij hun te exposeren. Het weekend van **23 en 24 juni** a.s. kun je deze exposities bekijken. Loop het rondje even met ons mee.

Expositie Frankenstraat 5

Je vindt wat, je krijgt wat toegestopt, je struint wat af. Het atelier van Natascha Morsink ligt vol met voorwerpen, gevonden, gejut, opgeduikeld, op de kop getikt, gekregen. Maar ze hebben iets met elkaar, ze vinden elkaar, ze zoeken elkaar op, het zijn soulmates, ze worden net zo lang geschikt en herschikt tot de objecten ontstaan die in deze expositie te zien zijn.

Corine Barendregt houdt van simpele vormen die een zekere ruwheid van zichzelf hebben. Een stuk brood of een deksel van een put, ze liggen aan de basis van haar objecten van **keramiek**. Kleurige objecten.

En **Design** is erbij! De JA-stoel die je past als een jas van ontwerper Stijn Claassen met elk zijn eigen unieke nummer, is uit te proberen op nummer 5. Opgebouwd uit lagen die eindeloos geschuurd zijn tot de perfecte fit.

Expositie Frederik Hendriklaan 30

Lucius Pax werkt als een **schilder en performer** in de hele wereld. Lucius Pax is een fictief personage die op de vreemdste plaatsen opduikt. Verbeeld in grote en kleine schilderwerken op papier. Lucius Pax gaat over de impact van fictie op de perceptie van de realiteit maar levert vooral veel kijkplezier op nummer 30.

Samen met Annemarie Vismans, kun je haar zoektocht **in klei** volgen. Een zoektocht naar de vorm, naar de kleur, naar het gevoel, het reliëf en naar textuur. Het resultaat is prachtig en aanraakbaar.

Ook de improvisaties in ijzer, koper en -draad van Petra Knötschke zijn te zien op nummer 30. Wat is het voor iets, wat doet het? Het zijn **objecten**. In het werk van Petra zie je het geploeter, gewrik en gepruts van de mens terug. Het blijven proberen en eeuwig op zoek zijn naar een oplossing.

Expositie Prins Mauritslaan 79

'Ik houd van zitten op een bankje en ik word blij van dingen maken. Nutteloze dingen. **Beelden**. Ik probeer leven te brengen in een staafje ijzer.'

Dit zijn de eerste regels die je leest als je de website van Chris de Vis bezoekt. Hij vertelt je meer als je tijdens Rondje Kunst naast hem plaats neemt op het bankje op nummer 79 en met hem mee mijmert.

En zijn de parels er ook weer? Jazeker, Nicolette Bénard heeft weer een nieuwe serie. De fragiele schoonheid in de **juwelen** staat voor het leven in het nu. Een leven van imperfectie en onvolmaaktheid. 'Het gaat over dingen weglaten, niet compleet zijn en de kracht van vergankelijkheid'. Nicolette zoekt a-symmetrische patronen en werkt graag met verschillende structuren en vormen.

En nog meer schoonheid op nummer 79 ofwel er worden vraagtekens gezet bij schoonheid door Project B. 'Ideale schoonheid of vals idealisme?!' Ze hebben beiden last van hoe ze denken dat de ander naar hen kijkt.

Expositie Helmstraat 2d

Alet Kortenoeven is een **conceptueel** kunstenaar. Moeilijk? Nee eerder intrigerend. Ze zoekt het spanningsveld tussen schijn en werkelijkheid. Wat blijft er verborgen? Wat zie je wel? In huizen, kamers en kelders vindt zij haar beelden die zich vertalen in collages, kleine objecten zoals kijkdozen en tekeningen.

En ja, er zijn ook echte **schilderijen** te bewonderen. Op nummer 2d tref je Sylvia de Boer aan met olieverfschilderijen. Zij is met haar serie KAIROS een nieuwe weg ingeslagen. Diepte, compositie, kleur en reliëf leiden naar een nieuwe dimensie.

Video en **fotografie** zijn niet weg te denken in moderne exposities. Op Rondje Kunst vind je fotografie van Suzette Bousema. Door stukken plastic te reproduceren probeert ze grip te krijgen op de enorme hoeveelheid plastic die zich in zee bevindt.

Expositie Prins Mauritslaan 160a

Met opgerold papier bijvoorbeeld, bouwt Marlies Adriaanse grote **open-constructies**. Ze vervormt ze door in te deuken of er stukken eruit te zagen. Zo ontstaan er bijna organische vormen. Voor Rondje Kunst maakt Marlies zo'n spectaculaire constructie ter plekke en wel op nummer 160a.

En twijfelt **fotografe** Monique Brinkhof of ze de dingen mooier zal laten lijken of de waarheid zal laten zien.

Blaadjes uit een boek. Of toch niet. Woorden die achter blijven.

Associaties in beelden en vorm. Intrigerende beelden, een kijkje in het hoofd van de maker, Bettina Hönig.

Expositie Van Aerssenstraat 117

De video-installaties van Nicole Donkers zijn zo één, twee, drie niet te omschrijven. Die kun je beter eerst bekijken en je daarna afvragen hoe wij ons eigenlijke gedragen in de virtuele wereld.

Tekeningen van Saskia Tannemaat kenmerken zich door tegenstellingen en conflicten. Fysiek, chaos, troost, scheuren en kwetsbaarheid, zijn zomaar wat woorden die in je op komen als je naar het werk kijkt.

De **stillezens** van Inge Koetzier van Hooff hangen aan de muur van nummer 117. Het zijn tedere afbeeldingen die met acrylverf op houten panelen en papier zijn aangebracht. Still what? Still lives.

De huizen waar de exposities zijn kun je herkennen aan de borden met het Rondje Kunst logo erop.

De flyer van Rondje Kunst 2018 is te downloaden op www.kunstenaarsinhetstatenkwartier.nl

Houd Facebook in de gaten voor nieuws over Rondje Kunst: [facebook.com/RondjeKunststatenkwartierDenHaag](https://www.facebook.com/RondjeKunststatenkwartierDenHaag)

UITNEEMBAAR:

U kunt dit middenblad, pagina 21 t/m 24, er makkelijk voorzichtig uittrekken en hebt zo het vouwblad met info en routekaartje bij de hand tijdens uw Rondje Kunst.

REMOVABLE:

You can gently pull out this flyer, page 21-24, with info and map, and have it at hand walking around your Rondje Kunst.

Alet Kortenoeven | aletkortenoeven.nl

Sylvia de Boer | schilderijen | paintings
KAÏROS | sylviaadeboer.nl

What we keep
What we forget
What we keep forgetting

hoektorentje
een bouwzel
twee meter
hoog
wenteltrap
op zijn kant
onverwachte
schuilplaats

corner turret
a building
two meters high
spiral staircase
on his side
unexpected
shelter

"Ik beschouw plastic objecten
in zee als toekomstige over-
blijfselen van hedendaagse
gebruiksvoorwerpen".

"I value plastic in the sea as
future relics of today's
utensils"

Suzette Bousema | fotografie | photography
Future Relics | www.facebook.com/FutureRelics1

Voor mij is de vogelman
De ultieme oervorm.
Voor mij is het buitenbankje
Waar het om draait in het
leven.

Chris de Vis | "Ik zoek de essentie van het leven in staal" | chrisdevis.nl
foto: Anke van den Berg

You think it's easy being this Beautiful ?!!
'Ideale schoonheid' of vals idealisme ?!!
'Ideal beauty' or false idealism ?!!

Project B | beeldende kunst, | visual arts

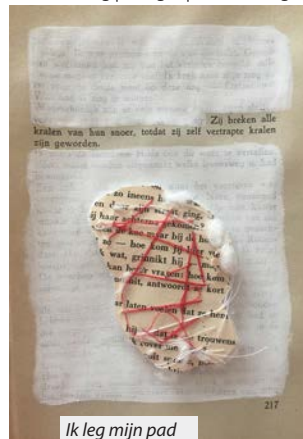
Expositie
Prins Mauritslaan

De kunst van het sieren
To Beautify Artfully!
De fragiele schoonheid
staat voor het leven in
het nu.
'It's a way of seeing'

Nicolette Bénard | parels en edelstenen
pearls and gems | nicolettebenard.nl

Bettina Hönig | collages | bettinahonig.nl

Ik leg mijn pad
naast dat van jou
I put my path
next to yours

Installaties- vaak 'site specific' en
ontstaan vanuit een experimentele
houding ten opzichte van materialen
en constructies.

Installations- often 'site specific'
and originate from a experimental
attitude towards materials and
constructions.

Expositie
Prins Mauritslaan

Inge Koetzier van Hooff | acryl paintings
ingekoetziervanhooff.eu

Still what?
Still life

Saskia Tannemaat | zwart-wit portretten
portraits in black and white
saskiatannemaat.com

Het andere kind
The different child

Touch me
Touch me not

Nicole Donkers | photography | video | nicoledonkers.com

Expositie
Van Aerssenstraat

"Wat ik als fotograaf wil laten
zien is de strijd en het verlangen
tussen dingen mooier maken en
de waarheid vertellen."

"As a photographer I want to
express the struggle between
the desire to make things more
beautiful and the urge to tell the
truth."

Monique Brinkhoff | fotografie | photography

Marlies Adriaanse | www.marliesadriaanse.nl

ATRIUM MAKELAARS & TAXATEURS

*Dé makelaar in uw wijk voor een deskundig advies
en snelle verkoop van uw woning!*

VBO MAKELAAR

Meer informatie? Bel: 070-3248400
www.atrium-makelaars.nl
Frederik Hendrikplein 33 - Den Haag

ATRIUM
MAKELAARS & TAXATEURS

**Schildersbedrijf
F.W. Heijstek & Zn.**

Kranenburgweg 17b
2581 XX Den Haag

Tel. 070 - 354 90 08
Mobiel: 06 - 51701393
fheijstek@telfort.nl

settlement
Niet tegen, maar mét elkaar!

 advieskeuze.nl

8.1

★★★★★

SCHEIDEN

MEDIATION

FINANCIËEL

KIND & SCHEIDING

Voorkom dat uw scheiding een vechtscheiding wordt...

Wij helpen u!

PR. KENNEDYLAAN DEN HAAG TEL.: 085 043 44 66

www.settlement.nl

Eerlijke en heerlijke Italiaanse gerechten

Bel, bestel en haal af. Valeriusstraat 81, Den Haag

Di t/m Zo geopend van 16.00 tot 21.00 uur

Ma t/m vrij lunch van 11.30 tot 13.30 uur

085 7608810

Rondje Stad

Tekst: Jorien Jansen fotografie: Abe van der Werff

Als ik me op een avond op het Frederik Hendrikplein meld voor een interview doet moeder Margot Houtaar open. Brent komt vlot aangelopen, schudt me de hand en vraagt wat ik wil drinken. Hij zet de thee voor mij neer en gaat tegenover me zitten aan de lange tafel. Het heeft me nogal wat moeite gekost om een afspraak met hem te maken, vanwege zijn komende toetsweek. En afgelopen weekend stond er opeens een grote groep voor hem gepland om mee te fietsen. Niet fietsen als hobby, maar fietsen als werk!

W e hebben hier namelijk te maken met één van de jongste ondernemers van Nederland: Brent Meelhuysen, directeur van The Hague Bike Tours. Pas vijftien lentes telt hij; zit op school in de derde klas van het Sorghvliet gymnasium. Zijn bedrijf, waarmee je ‘Den Haag op de fiets kunt beleven’, bestaat nu ruim een jaar. Op 1 april 2017 stapte hij met zijn moeder de Kamer van Koophandel binnen om zich in te schrijven. De mevrouw van de KvK hoorde het verhaal en zei dat het een hartstikke leuke hobby was. Brent moet er nog om lachen: “Die dacht waarschijnlijk: ha, ha, 1 april!” Maar niets was minder waar, Brent was gekomen om zijn bedrijf aan te melden.

Een fietstoer, maar dan anders

Hoe komt zo’n jonge jongen nou op dat idee? Brent vertelt: “Als we op vakantie zijn gaan we vaak een fietstoer doen. Toen kwam ik op het idee om dat ook in Den Haag te doen, maar dan anders. Bijvoorbeeld door ook buiten het centrum te gaan fietsen, waar je als toerist niet zo gemakkelijk komt, de lokale horeca opzoeken. Ik was op zoek naar werk, vond fietsen veel leuker dan vakken vullen of werken in een restaurant”. Op 29 april 2017 was zijn eerste rit een feit.

“Jonge mensen vertellen enthousiaster, vrijer en laten andere dingen zien”

Brent praat over zijn bedrijf alsof hij het al jaren doet. Als een ervaren ondernemer legt uit dat hij het inmiddels zo druk heeft, dat hij vijf mensen in dienst heeft. Jonge mensen wel te verstaan, want dat ziet hij als uniek aan zijn bedrijf. “Jonge mensen vertellen anders en laten andere dingen zien. Ze vertellen veel meer over het dagelijks leven in Den Haag, het naar school gaan, hun eigen belevingen. Ook vertellen ze enthousiaster, vrijer. De stad is voor hun nieuwer dan iemand die hier al veertig jaar woont.” Bovendien, personeel geeft hem vrije tijd en tijd voor school. Ook belangrijk.

De leukste klanten

We komen te spreken over zijn klanten, met hun grillen en eigenaardigheden. “Leuke klanten zijn toeristen die een grote stad niet gewend zijn. Die kijken hun ogen uit naar de hoge gebouwen. Ook Amerikanen zijn leuk, want die vinden alles geweldig. Belgen kletsen de oren van je hoofd en klagen veel over hun eigen land”. Moeder Margot lacht instemmend vanuit de keuken. Brent riep onlangs haar hulp in voor het gidsen van een groep Belgen. Maar ‘dé leukste klanten’ heeft hij niet. “De samenstelling van de groep bepaalt of het gezellig wordt onderweg. Een enkele keer gebeurt er iets vervelends. Ik had een keer een man uit Drenthe, nogal grof gebekt. Die sprak

vrouwen aan als 'wijven'. Toen hij een mevrouw uit de groep zo bejegende, liep het even uit de hand. Daar ben ik toen op in gegaan, dat we het wel gezellig moesten houden met elkaar. Gelukkig was de groep groot, zodat ze niet bij elkaar in de buurt hoefden te zijn." Dat lost hij dus ook op, denk ik bij mezelf.

De mooiste plek in Den Haag

Wat vindt Brent het mooiste plekje van Den Haag? Zusje Chloë roept: "Het kerkhof!" Brent lachend: "Ze bedoelt het Binnenhof. Dat vind ik zelf ook een van de mooiste plekken van Den Haag. En het Plein 's avonds. Op het Binnenhof is er een bijzondere plek waar mensen gewoon aan voorbij lopen, omdat ze het niet kennen: het Goudsmids Keurhuis. Den Haag kent ook veel mooie hofjes. En dan is er natuurlijk het Lange Voorhout en Hotel Des Indes. Van binnen is dat echt heel gaaf!" Gaan jullie daar dan ook standaard naar binnen? Brent: "Nee, maar vaak gaan mensen daar naar het toilet. Dat mag daar altijd." Soms neemt hij ook het Statenkwartier op in het programma, of het Zuiderstrand. Het grappigste dat hij heeft meegemaakt? "Dat was een klapband tijdens mijn allereerste tour, op het Binnenhof. Er was nota bene veel pers mee. We fietsten op dat mooie plekje in het Binnenhof, ik was wat gespannen en plotseling een enorme knal. Het galmde tussen de oude muren. Dat gaf veel hilariteit!"

De leukste stad waar hij elders in de wereld heeft gefietst heeft, vindt Brent Bangkok. Londen was ook superleuk. Op zijn verlanglijstje staan nog: Rio de Janeiro en Nieuw Zeeland. Komende zomer gaan ze naar Californië en wordt er gefietst in San Francisco en Los Angeles.

Vliegende start

Brent erkent dat hij een vliegende start heeft gemaakt. Samen met Den Haag Marketing werd een marketingbureau ingehuurd voor de PR. Die zorgde dat er veel media was, toen hij startte. "Ik heb meteen veel publiciteit gehad. Het Jeugdjournaal was er, de Telegraaf, het AD. "Iedereen vindt het hartstikke leuk wat ik doe. Mensen zijn niet jaloers dat ik dit bedrijf heb. Men gunt het mij, maar sommigen denken wel: shit, dat had ik zelf ook kunnen bedenken."

Als ik tot slot vraag of ik nog iets heb vergeten te vragen, kijkt hij zijn moeder aan. Margot zegt: "Dat kan ik niet zeggen, want dan maak ik reclame voor jou. Maar ik vind eigenlijk dat iedereen een fietstoer moet doen in Den Haag, omdat je dan je eigen stad beter leert kennen. Den Haag is prachtig." Heeft hij nog andere zakelijke plannen? "Nog niet zo concreet dat ik die in dit interview kan noemen. Ik ben ook pas 15 en ik zit nog op school. Maar dit werkt nu superleuk voor mij." We gaan vast nog veel van deze jongen horen.

ASPA BEAUTY

Come experience our wide range of treatments, including:

- facials
- massages
- manicures
- pedicures
- waxing
- eyelash extensions
- and much more!

In our beauty salon we use natural, organic, sustainable and fair beauty products.

We are proud to stock the brands:

Margaret Dabbs London, Aromatherapy Associates, Mr. Smith, The Refinery, Cult51, CND Shellac, CND, Vinylux, Smith & Cult, Jane Iredale mineral makeup, Lycon Wax, Alpha-H, EmerginC, SachaJuan, Oilixia.

Visit us at our City Spa & Beauty Store

Antonie Heinsiusstraat 60
2582 VV Den Haag

T 06 - 511 376 56
T 070 - 345 02 15

www.aspadirect.nl
info@aspadirect.nl

De Toren van Oud

Tekst en fotografie: Abe van der Werff

De markante driehoekige toren (1969) bij het World Forum noemt men liefkozend de Toren van Oud, naar zijn ontwerper architect J.J.P. Oud. Een echte blikvanger is die toren voor het achterliggende oude Congresgebouw. Hij staat daar als een fier geel baken, een schitterend icoon voor het hele gebied met zijn internationale instellingen.

Een driehoekige toren, waardoor de hoeken optisch altijd vlijmscherp getrokken lijken – dat zie je bijna nergens in de hele wereld. In die zin werkt herkenning en oriëntatie heel wat effectiever dan die strip met obligate alle-landen-vlaggen die almaar het internationale karakter van onze stad klapperend staan uit te drukken. Ofwel het resultaatverschil tussen een goede architect en een snelle strateeg in marketing: lange duur versus kortstondigheid. Gelukkig is ook ons stadsbestuur van het belang van deze toren doordrongen.

Verrassend ontwerp

In de afgelopen decennia is het hele gebied in verandering gebracht, alleen het Gemeentemuseum en het blauwe rechtehoekige gebouw van World Forum met gele toren bleven overeind. Vanaf zijn oplevering zit iedereen met het gebruik van die toren in zijn maag. Zo'n driehoekig smal en hoog gebouw is door zijn krappe interieur nooit goed te exploiteren. De brandweer eiste in het ontwerp ook nog eens van die grote

onhandige trappen, nóg minder ruimte. Het werd helemaal niks met die toren, toen niet en nu niet. Afbreken dan maar?

Ik praat erover met de architecten Dennis Hofman (Architekten-kombinatie Bos-Hofman) en Eric Vreedenburgh (Archipel-ontwerpers). Zij maakten een verrassend ontwerp dat de visuele eigenschappen van de toren zorgvuldig behoudt, maar het gebruik plotseling enorm vergroot. Hoe kan dat?

De ingrijpende renovatie van de Toren van Oud is begonnen.

Hofman en Vreedenburgh werden benaderd door projectontwikkelaar Do Tettero die een goed oog heeft voor bijzondere locaties. Kijk nog eens grondig naar de gebruiksmogelijkheden van de toren, luidde zijn boodschap. De architecten zochten toen naar een 'onzichtbare transformatie' om de toren alsnog bruikbaar te maken. En dat is ze gelukt. Het mag misschien onzichtbaar lijken, in feite gaat het om een zeer ingrijpend plan. Toch ligt de kracht van dit plan in

zijn eenvoudig. Verwijder alle gevels en zet de nieuwe gevels, die precies zo zijn vormgegeven als de oude, een klein stukje verder. Daarmee vergroot je 10% van het volume, juist het percentage dat de overheid je min of meer vanzelfsprekend toestaat. Om de ruimtelijke verhoudingen tussen breedte en hoogte te behouden, moet ook de bovenste verdieping 10% hoger uitkomen. Simpel toch? Nee, eigenlijk heel ingewikkeld. Want het torengebouw blijft door zijn inwendige betonconstructie overeind. Als je aan die constructie gaat morrelen en dat is precies de bedoeling, dreigt de boel meteen in te storten. Toch moet het interieur en daarmee de constructie helemaal veranderen. De architecten bedachten een geniale oplossing. Ze trekken een stalen 'netkous' helemaal om de toren heen. Deze kous neemt de gewichtskrachten over tot aan de fundering toe. "Je maakt een gebouw dat je vervolgens weghaalt" licht Dennis Hofman met een lach toe.

In het gezicht van uw verslaggever valt nu enig onbegrip af te lezen. Hofman schiet te hulp. "Stel dat we de onderbouw van deze tafel willen veranderen, dan pakken we de bovenkant van de tafel op en houden hem omhoog zodat men onder de tafel aan het werk kan gaan. Is dat werk klaar dan zetten we de tafel voorzichtig weer neer, in zijn nieuwe constructie. Onze handen die de tafel omhoog houden is als tijdelijke constructie te vergelijken met die stalen netkous."

Geen goedkope oplossingen

De ingrijpende renovatie is nu begonnen. Wanneer is het klaar? Die zo voor de hand liggende vraag valt nog niet goed te beantwoorden. "Het zal van iedereen het uiterste vergen om alles goed en op tijd voor elkaar te krijgen" zegt Eric Vreedenburgh. Er zijn wat tegenslagen, vooral doordat de bouwmarkt na het economisch herstel overspannen is geraakt. Dan moet je sommige zaken even uitstellen, maar ieder incidenteel uitstel kan weer vertraging bij andere onderdelen veroorzaken. Dit object moet nog vijftig jaar mee, dan mag je nu geen goedkope oplossingen forceren. En het is een complex werk. Neem een schroevendraaier als voorbeeld: iemand die daarmee bovenin de toren aan het werk is mag zo'n ding niet uit zijn handen laten vallen want dan wordt het een gevaarlijk projectiel. Dus moet je die schroevendraaier eerst zekeren. Dat maakt het werken hier niet eenvoudig."

Tijdens de bouw zijn er nog beslissingen te nemen. De Statenkoerier komt daarom later opnieuw terug op de Toren van Oud die voor het Statenviertel zo beeldbepalend is.

ESTATA
MAKELAARS O.G.

unique people *unique homes*

Huizen hebben karakters. Bewoners ook. Ze moeten bij elkaar passen. Dat weten wij als geen ander. Ben jij op zoek naar jouw droomhuis of zoek je nieuwe bewoners voor je huis in één van de mooiste of leukste buurten van Den Haag, Wassenaar, Voorburg e.o.? Wij zijn hier helemaal thuis en hebben het juiste netwerk en lange ervaring. Wij begrijpen jouw wensen als geen ander en zullen je met aandacht op een professionele manier ondersteunen. **Zodat jij krijgt waar je echt blij van wordt.**

- ✓ Persoonlijke aandacht
- ✓ Professionaliteit
- ✓ Uniek netwerk
- ✓ Groot team
- ✓ Expat ervaring
- ✓ Breed aanbod

www.estata.nl | 070 350 70 50 | info@estata.nl

Villa Valentijn Den Haag
kinderdagverblijf

Kinderdagverblijf Villa Valentijn Den Haag (1^e kinderdagverblijf in het Statenkwartier) vanaf 1997 uw vertrouwde adres voor kinderopvang kunt u vinden aan de Frankenslag 145 in Den Haag. Ons landelijk registratienummer is 154505420.

Uitgebreide informatie kunt u vinden op onze website, t.w. www.villavalentijn.nl en emailadres info@villavalentijn.nl (zie ook Query code).

Telefonisch zijn wij te bereiken op 0854-890090.

Opvangvormen zijn o.a.: 40-, 48-, 52 weken p/j en flexibel.

Kinderdagverblijf Villa Valentijn Den Haag staat voor knusheid, gezelligheid en geborgenheid. Wij werken horizontaal. We hebben vier groepen in de volgende leeftijd: 3 mnd. - 1 jaar (Roze groep), 1 - 2 jaar (Gele groep), 2 - 3 jaar (Turquoise groep), 3 - 4 jaar (Rode groep). Waardoor we de kinderen op maat tijdens de verschillende ontwikkelingsstadia kunnen begeleiden en de overgang naar de basisschool optimaal is.

Bij Villa Valentijn Den Haag staat de ontwikkeling van het kind centraal.

Gemiddelde beoordeling
★★★★★ 9.2/10
Gemiddelde uit 29 beoordelingen

PERSONEN- EN FAMILIERECHT
NALATENSCHAPPEN
ONROEREND GOED
ONDERNEMINGSRECHT

STATENLAAN 1
2582 GA DEN HAAG

T 070 306 04 57
INFO@NOTARIAATDEGIER.NL

VOOR MEER INFORMATIE:
WWW.NOTARIAATDEGIER.NL

Matrassenfabriek Royal Health Foam

Wij bestaan
20 jaar en
dat vieren we!

20
Jubileum

Daarom nu
**200.- korting op
alle matrassen**

Royal Health Foam, sinds april 1998

Showroom Soetensstraat 18 (zijstraat Stevinstraat)

www.healthfoam.com - 070-3387010

Celeste
HAUTE PARFUMS

Acqua di Parma	Floris
Annick Goutal	Geo F. Trumper
Caron	Lorenzo Villorosi
Caudalie	Molton Brown
Cire Trudon	Ormonde Jayne
Creed	Parfums Houbigant
Dityque	Penhaligon's
Escentric Molecules	Serge Lutens

Frederikstraat 963
www.celeste-parfums.nl

KOOP EN VERKOOP | HUUR EN VERHUUR | BEHEER EN (NWWI) TAXATIES

KIMMEL & CO
MAKELAARSKANTOOR

EXPERIENCE THE DIFFERENCE
ENJOY THE RESULTS

Wassenaarseweg 31
2596 CE Den Haag

Telefoon +31 (0)70 3 249 249
Fax +31 (0)70 3 244 002

E-mail info@kimmel.nl
Internet www.kimmel.nl

Een waaier aan wijk-ontmoetingsplekken

Tekst: Sigrid van Iersel Fotografie: Abe van der Werff

Marion Petit woonde nog maar net in het Statenkwartier toen ze aantrad als bestuurslid voor communicatie. Onder haar leiding kreeg de wijk een interactieve website en een waaier aan andere communicatiemiddelen voor meer betrokkenheid en verbondenheid in de wijk. Na zes jaar heeft ze het stokje overgedragen aan het nieuwe bestuurslid Nuweira van Goens Youskine. Tijd voor een terugblik.

“E r zijn de afgelopen jaren veel leuke gelegenheden in onze wijk gekomen om te lunchen en koffie te drinken, maar ik mis nog steeds een Grand Café... Zo'n plek waar je na het winkelen naar binnen schuift omdat er zo'n geweldige sfeer hangt. Daar tref je spontaan wijkgenoten en beland je in een soort huiskamer.” Een uitspraak die Marion niet voor het eerst doet, want het typeert haar drijfveer: ontmoetingspunten creëren. Meteen na haar benoeming als bestuurslid zette ze een reeks acties in gang om de communicatiemogelijkheden in de wijk stevig uit te breiden: een compleet hernieuwde website, nieuwe kanalen voor sociale media, een digitale nieuwsbrief, een wijkinformatiebord en nog veel meer. Meest opvallende prestatie: ze bracht deze *Statenkoerier* opnieuw tot leven. Vanwege een forse bezuiniging op de subsidie van de gemeente had het vorige wijkbestuur besloten om afscheid te nemen van de *Statenkoerier*, de krant in zwart-wit die in de hele wijk verspreid werd. Maar mede dankzij de inzet van Marion liep het anders. Nu ligt er ieder kwartaal een kleurrijk magazine in de brievenbus dat

iedere editie omvangrijker lijkt te worden. Ook kregen we een nieuw wijkinformatiebord op de kruising van de Statenlaan en de Frederik Hendriklaan. Daar zie je nu de posters hangen met aankondigingen over evenementen in de wijk.

Je termijn als bestuurslid zit erop. Wat trof je aan toen je in 2012 hiermee begon?

“Ik kwam terecht in een verschrikkelijk leuk bestuur met een goede chemie en veel energie om van alles in en voor de wijk te doen. De oude redactie van de *Statenkoerier* vond het enorm jammer dat de krant verdwenen was. Steeds meer organisaties schaften in die periode hun bladen af en gingen alleen digitale nieuwsbrieven versturen. Maar was dat ook voor ons de oplossing? Daarom heb ik het eerste jaar diverse communicatieprofessionals uit de wijk bijelkaar geroepen om hierover te brainstormen. Nicole Lousberg van LOL Media-design vernieuwde onze website tot een digitaal platform met veel ruimte voor interactie, nieuws, verhalen, een kalender en nog veel meer. We gingen werken met wijkredacteuren

Marion en de medewerkers van de *Statenkoerier* (zie ook colofon p.42) en de website. Vlnr. staand: Eyal Holtzman, Menno de Groot, Jan Bron Dik, Rogier Bekkers, Mark Sekrèvre, Jorien Jansen, Nicole Lousberg, Abe van der Werff; zittend: Myrthe Stel, Nuweira van Goens Youskine, Marion Petit, Sigrid van Iersel, Mirjam Kroemer.

en anderen die zelf hun berichten en interviews maakten. Zij werden de ogen en oren in de wijk. Rogier Bekkers is nu de eindredacteur van onze website www.statenkwartier.net. Ook gingen we actief aan de slag met Facebook, een nieuwsbrief en andere sociale media. Nu hebben we een drukbezochte Facebookpagina en ook op Facebook het Netwerk Statenkwartier (*de opvolger van Marktplaats Statenkwartier, red.*), waar wijkbewoners spullen kunnen ruilen, verloren voorwerpen aanbieden of overbodige spullen verkopen.”

“We hebben een prachtig magazine. Dat kan alleen maar met een team dat zich er helemaal aan committeert”

Hoe ging het verder met de Statenkoerier?

“We stelden vast dat mensen naast de website ook graag een blad op hun deurmat wilden hebben. Voorwaarde was wel dat het blad zichzelf volledig moest terugverdienen met advertenties. Tegelijkertijd wilden we een magazine met echt goede kwaliteit maken, want daar rekenen de mensen in deze wijk op. Nu hebben we een prachtig magazine. Dit kun je alleen maar doen met een team dat zich hier helemaal aan committeert. We hadden het nooit voor elkaar gekregen zonder Mirjam Kroemer die achter de advertenties aanjaagt. Zij kreeg bij de allereerste dummy van het magazine diverse ondernemers enthousiast om te adverteren. Daarnaast hadden we het ook nooit kunnen doen zonder onze redactie. En *de Statenkoerier* is ook nog nooit later verschenen dan gepland, een megaprestatie.”

Wat was voor jou het hoogtepunt als bestuurslid?

“Dat was de viering van 100 jaar Statenkwartier in 2015. We hadden enorm veel activiteiten op het gebied van cultuur, groen, historie en nog veel meer. Er is een boekje gemaakt, we hadden een glas-in-lood-route, de wijkpicknick, lezingen en nog veel meer. We hadden op dat moment een goede infrastructuur voor de communicatie. Dat wierp in dit jubileumjaar zijn vruchten af, waardoor we veel mensen bij onze activiteiten konden betrekken. We hebben ook een speciale *Statenkoerier* gewijd aan het 100-jarige jubileum. “De NSS-conferentie in 2014 had een bijzonder wijkgevoel tot stand gebracht. Dat we zoiets groots in de wijk hadden waarbij de hele wereldtop te gast was, dat was geweldig. Tevoren leefde het beeld dat de wijk op slot ging, maar dat beeld hebben we kunnen kantelen. We hebben de NSS bovendien aangegrepen om een wijkborrel te organiseren in eetcafé De Sien. Dat leverde een enorme opkomst op van bewoners uit de wijk. Na het grote succes van de NSS-borrel zijn we daarmee door gegaan. Iedere laatste dinsdag van de maand kun je daar naar toe, heel leuk.”

Hoe vind je de situatie nu?

“De *vibe* van toen is minder voelbaar in de wijk, maar een aantal activiteiten is gebleven. Zo komt er weer een nieuwe editie van de Muziekroute. We waren als wijkbestuur enkele jaren geleden sterk gericht op verbindingen leggen in de wijk: iedereen erbij betrekken. Nu zijn andere thema's belangrijker: ruimtelijke ordening, de herinrichting van de Fred, betaald parkeren en de plannen om met de wijk ‘van het gas af’ te gaan. En dat is goed. Een collectief van bewoners zoals Buurt Energie Statenkwartier (BES) vind ik ook enorm waardevol. “Bij de discussie rondom betaald parkeren leefde het gevoel bij wijkbewoners dat ze niet goed geïnformeerd waren door het wijkbestuur. Het was niet ons besluit, maar het besluit van de gemeente. Maar we hebben te weinig verteld wat onze inbreng als bestuur daarbij wel was geweest. Ons idee was: als de omliggende wijken betaald parkeren krijgen, dan doen wij ook mee. Want anders krijgen we last van het ‘waterbedeffect’ en komen automobilisten hier gratis parkeren. Gelukkig boden onze website en de Facebookpagina van het Statenkwartier voldoende ruimte aan iedereen om hier wat van te vinden. “Het is wel een uitdaging voor het wijkbestuur om wijkbewoners nog meer te betrekken bij wat het bestuur doet, met name voor zaken die mensen echt raken zoals hun voor- en achtertuin en de herinrichting van de Fred. Als wijkbestuur kiezen we allereerst voor goed overleg met de gemeente om zaken goed te regelen. Onze voorzitter Marjolein de Jong heeft een goed netwerk bij de gemeente, net zoals de vorige voorzitter. Dat helpt om iets voor elkaar te krijgen.”

“Het is een uitdaging voor het wijkbestuur om de bewoners er nog meer bij te betrekken”

Wat heeft de periode als bestuurslid je gebracht?

“Ik wilde weten wat er speelt en de achtergronden van ontwikkelingen kennen. Dat is meer dan goed gelukt. Ik kom uit een Brabants dorp en voel dat dorpsgevoel hier nu ook. Ik heb dankzij het bestuur veel mooie contacten opgedaan. Ik voelde me snel thuis in de wijk en heb nieuwe vriendschappen gesloten. “Als bestuurslid speel je vooral een belangrijke rol voor het team, want het is belangrijk dat alle vrijwilligers en medewerkers het met plezier blijven doen. Daarom is het ook fijn dat we veel waardering voor onze activiteiten en ons magazine krijgen. Als bestuurslid kon ik mensen bij elkaar brengen en iets nieuws opzetten, daar raak ik enorm enthousiast van. Nu is het goed om het stokje over te dragen aan Nuweira van Goens Youskine. Er is nog veel meer mogelijk in deze wijk, dus ik vind het superleuk dat mijn opvolger ook deskundig is op het gebied van communicatie en haar nieuwe inzichten meebrengt.”

Joods wijkverleden in beeld gebracht

Tekst: Karel Wagemans

Op het moment van de Duitse inval in mei 1940 telde Den Haag bijna 14.000 joodse inwoners: mannen, vrouwen en kinderen. Iets meer dan 2% daarvan – ruim 300 personen – woonde in het Statenkwartier.

De herdenkingsite www.joodsmonument.nl, die in beheer is bij het Joods Historisch Museum te Amsterdam, toont zo'n 120 adressen in onze wijk, waar zij in het tijdvak 1941–1942 als bewoner geregistreerd stonden. Deze gegevens zijn grotendeels ontleend aan de Haagse bevolkingsadministratie uit die dagen en gerelateerd aan de door de ingeschrevenen zelf opgegeven geloofsovertuiging (Nederlands Israëlitisch). Net als hun lotgenoten elders in de stad en in de rest van ons land hebben slechts weinig joden uit het Statenkwartier de bezetting overleefd. Zoals bekend, werd de wijk in de periode december 1942 – maart 1943 overigens volledig ontruimd in verband met de aanleg van de Atlantikwall.

Vervolgingsslachtoffers

Tussen medio augustus 1942 en eind september 1943 vond de deportatie van de Haagse joden oostwaarts plaats. Nadien viel er niets meer te deporteren: de joodse gemeenschap hier had simpelweg opgehouden te bestaan. Via het doorgangskamp Westerbork in Drenthe werden velen rechtstreeks naar de gaskamer vervoerd, anderen kwamen om door pure uitputting, ondervoeding en ziekte. Verreweg de meeste vervolgingsslachtoffers vielen in de concentratiekampen Sobibor en Auschwitz in het huidige Polen.

Stolperstein voor George Maduro. Foto Abe van der Werff

George Maduro

Niet alle bewoners van joodse afkomst in het Statenkwartier hebben het vreselijke lot dat de Duitse bezetting voor hen in petto zou blijken te hebben lijdzaam afgewacht. Zo beroofde het echtpaar Wertheim van de Jacob Gillesstraat nr. 27 zich na de bekendmaking van de capitulatie in de nacht van 15 op 16 mei 1940 van het leven door de gaskraan open te zetten. De oud-bankier Wertheim, die in 1933 in Berlijn werkzaam was, had daar toen zelf gezien en ervaren hoe de Nazi's jegens hun joodse medeburgers optraden. Anderen, zoals George Maduro, doken onder toen de anti-joodse maatregelen steeds stringenter werden en in mei 1942 het dragen van een jodenster verplicht werd. Maduro werd uiteindelijk toch door de Duitsers opgepakt en bezweek begin februari 1945 in het concentratiekamp Dachau aan de tyfus. Met het in 1952 geopende miniatuurstadje Madurodam eerde de familie zijn nagedachtenis. Een ander aan hem gewijd gedenkteken vormt de in 2016 aangebrachte 'Stolperstein' (struikelsteen) in het plaveisel bij de Frederik Hendriklaan nr. 111, Maduro's vroegere huisadres.*

Gedenksteden

Een Stolperstein is een betonnen steen van 10 × 10 cm, met aan de bovenkant een messing plaatje waarin de naam, geboortedatum, tijdstip van deportatie, alsmede plaats en datum van overlijden zijn gestanst. De Stolperstein wordt geplaatst in de stoep voor het voormalige woonhuis van het slachtoffer. Aldus vormt zo'n Stolperstein in de bestrating een stille getuige van de gruwelijke vervolgingen in de oorlogsjaren 1939–1945. Het idee om (mede) op deze wijze de toen omgekomen joden, zigeuners, homoseksuelen, Jehova's getuigen, geestelijk gehandicapten en verzetsmensen te gedenken is afkomstig van de in 1947 geboren Duitse kunstenaar Gunter Demnig, met als motto: 'Een mens is pas vergeten als zijn of haar naam vergeten is.' Hij wilde zo ieder slachtoffer een eigen monument geven. In 1997 werd de eerste Stolperstein gelegd in de voormalige joodse wijk Kreuzberg in Berlijn. Demnig's project steunt op particulier initiatief, d.w.z. dat de stenen op aanvraag en tegen betaling van 120 euro per stuk worden vervaardigd. Verspreid over heel Europa liggen er inmiddels zo'n 70.000. Nadat in 2015 de eerste Stolpersteine in Den Haag werden geplaatst, nam hun getal snel toe. Nu, medio 2018, telt de stad er ruim honderd. In het Statenkwartier vindt men de gedenksteden – behalve de reeds genoemde voor George Maduro op de Frederik Hendriklaan – bij de Van Boetzelaerlaan nr. 6 voor het gezin Hakkert, bij de Doornstraat nr. 22 voor het echtpaar Van der Hall en de weduwe Obdeijn-van Kollem, en bij de Prins Mauritslaan nr. 75 voor het echtpaar Micheels. De stenen bij de laatstgenoemde twee locaties kregen er afgelopen april hun plek.

Plannen voor de plaatsing van Stolpersteine kunnen digitaal gemeld worden via de website van de gemeente Den Haag. Men krijgt dan een uitleg over de verdere procedure. Wie meer wil weten over Den Haag in oorlogstijd, leze "Den Haag in de Tweede Wereldoorlog" door Bart van der Boom uit 1995. Een apart hoofdstuk in deze publicatie is gewijd aan de jodenvervolgung.

Foto Jan Bron Dik

* Feitelijk ligt de steen voor de toegang tot *One First Step* op nr. 113. De reden daarvoor is mij (KW) niet bekend.

Wie was Maduro?

Kornet Maduro op de Veluwe tijdens de mobilisatie van 1939.
Bron: J.M.L. Maduro familiearchief.

George John Lionel Maduro werd op 16 juli 1916 geboren in Willemstad op Curaçao. Hij kwam naar Nederland toen hij tien jaar was. Acht jaar later begon hij met zijn studie rechten in Leiden. Hij was jaargenoot van Soldaat van Oranje, Erik Hazelhoff Roelfzema. George Maduro was aan het eind van de jaren dertig een Bekende Nederlander. De getalenteerde, knappe zoon van een gefortuneerde Joodse familie op de Antillen had in alle kranten gestaan met een studentikoze stunt om de eer van zijn familie te redden. De oorlogsdreiging maakte een einde aan zijn zorgeloze leven. Bij de mobilisatie in 1939 werd hij opgeroepen en benoemd tot reserve-tweede luitenant bij de Cavalerie. In het voorjaar van 1940 werd Maduro in Den Haag gelegerd als reserveofficier. Op 10 mei 1940, de dag dat de Duitsers Nederland binnenvielen, onderscheidde hij zich met grote strijd lust in de Slag om de Residentie.* Tijdens het gevecht rondom voormalig vliegveld Ypenburg vond onder zijn leiding onder meer de verovering van de buitenplaats Leeuwenbergh in Rijswijk plaats, dat aanvankelijk door de Duitsers was bezet.

Na de capitulatie op 15 mei 1940 werd Maduro als krijgsgevangene opgesloten in het 'Oranjestad', de gevangenis van Scheveningen, maar weer vrijgelaten. Toen twee jaar later de Duitse bezetter het dragen van een Jodenster verplicht stelde weigerde Maduro dit en dook hij onder bij een studievriend en sloot zich aan bij het verzet. In die hoedanigheid hielp hij geallieerde piloten vanuit Nederland via Spanje en Portugal naar het Verenigd Koninkrijk te ontsnappen. In 1943 vertrok hij zelf ook naar Spanje om zich vervolgens in Londen te

kunnen aanmelden bij de Nederlandse strijdkrachten. Nadat hij was gedropt in Nederland werd Maduro verraden en door de Duitsers opgesloten. Maduro wist te ontsnappen, maar werd opnieuw verraden en opgepakt door de Gestapo. Dit resulteerde in zijn deportatie naar concentratiekamp Dachau. Daar overleed hij op 9 februari 1945 aan vlektyfus, 28 jaar oud. Maduro werd als verzetsheld een jaar later postuum onderscheiden met de Militaire Willems-Orde. Hij is de enige Nederlander van Antilliaanse afkomst die deze onderscheiding heeft gekregen. Ter nagedachtenis schonken Maduro's ouders in 1952 aan de gemeente Den Haag een startkapitaal voor de bouw van de miniaturstad 'Madurodam'. In 2016 verscheen het boek "Ridder zonder vrees of blaam", waarin Kathleen Brandt-Carey, een ver familielid van George Maduro, zijn korte maar intensieve leven beschrijft.

* De "Slag om de Residentie", ook wel de "Slag om Den Haag", op 10 mei 1940 was, als onderdeel van de Duitse invasie van Nederland, de eerste grootschalige (en tevens mislukte) luchtlandingsaanval in de krijgshistorie. De Duitsers verloren hierbij de helft van hun aanvallende luchtvloot van 1.100 toestellen plus de helft van de aanvallende manschappen van ongeveer 5.000 man van de Duitse 22^e Luchtlandingsdivisie. Het was het grootste mislukte onderdeel van de Duitse aanval op Nederland, naast het houden van de Rotterdamse Maasbruggen en van de Stelling Kornwerderzand op de Afsluitdijk.

De slag werd uitgevochten tussen het Nederlandse leger en de luchtmacht enerzijds en Duitse parachutisten en luchtlandingstroepen anderzijds. De Duitse troepen werden in en rond Den Haag gedropt en afgezet en kregen als doel om vliegvelden rond de stad en de stad zelf te veroveren en verder koningin Wilhelmina en de regering gevangen te nemen. Nadat de stad in Duitse handen zou zijn gevallen was het de bedoeling om koningin Wilhelmina tot overgave te dwingen en zodoende de oorlog binnen één dag te beëindigen.

De foto uit 1939 waarop George Maduro staat in zijn legeruniform als kornet van het Vierde Regiment der Huzaren, werd na restyling zijn afbeelding die nu rechts van de ingang van Madurodam hangt.
Bron: J.M.L. Maduro familiearchief (links), Tripadvisor (rechts).

Saijai Wellness

Authentic Thai Massage & Wellness

WELCOME
7 DAYS A WEEK!

Statenkwartier Den Haag
Willem de Zwijgerlaan 76 B
t 070-2129000

www.saijai-wellness.nl

MajoLien-Stuc

Stukadoors- en Restauratiebedrijf

- Voor al uw stucwerk
- Reconstructie van ornamenten
- Restauratiewerk

S.C.S. Sadhoe

M 06 200 101 54 | Majolienstuc@casema.nl

www.majolienstuc.nl

Voor stukadoorswerk in woningen ouder dan 2 jaar slechts 6% B.T.W.
Lid van NOA

P R A K T I J K DE WESTDUIN

- acupunctuur • counselling • coaching •
- dry needling • fysiotherapie • voeding •
- medical taping • (psycho)therapie • EMDR •

- > burn-out?
- > blessures?
- > chronische spierklachten?
- > fibromyalgie?
- > migraine?
- > misbruik (geestelijk, fysiek, leeftijdsgerelateerd)?
- > onverwerkte ervaringen (trauma)?
- > spierknopen?

Westduinweg 76 - 2583 EK Den Haag
e: info@DeWestDuin.nl • www.DeWestDuin.nl
t: (070) 33 88 722

Need help for psychological or physical problems:
we speak English, wir sprechen Deutsch

STUDIO EYAL & MYRTHE

Tijdloze ontwerpen vanuit een creatief dialoog

www.eymy.nl

De luxe van kwaliteit
krijgt u bij ons gratis

ENGERING
S I N D S 1 9 0 6

www.engerling.nl

Het is bijna zover...
Vol vertrouwen naar de brugklas!

Stel je eigen brugklastraining samen:
onze workshops starten eind augustus

**AFTER
'S COOL**

Meer informatie en aanmelden?
afterscool.nl/brugklastraining

PROEF BAR TERRAS DINERCAFÉ

Een gezellige locatie voor borrels, diner en partijen

Ter introductie

Speciaal 3 gangenmenu van € 27,50 nu € 17,50

Overdag tevens gelegenheid voor vergaderingen
en lezingen (beamer en scherm aanwezig)

Keuken geopend: woensdag t/m zondag van 17.00 - 21.30 uur

Info en reserveringen:

T: + 31 (0) 70 21 61 645

M: + 31 (0) 6 20 39 57 49

E: info@proefscheveningen.com

W: www.bistro-proef.com

Adres:

Douzastraat 1/ hoek
van Boetzelaerlaan
2581 RV Den Haag

 Korff de Gidts
Makelaardij

Dé NVM
aankoopmakelaar

2017 van regio
Haaglanden

Klantwaardering Funda

9,3

 funda
powered by nvm

Van Boetzelaerlaan 1 | 2581 AA Den Haag | T 070 - 355 84 00 | info@korffdegidts.nl | www.korffdegidts.nl

ITALIA
Auto
CORSE

Specialist in **Alfa Romeo**

Onderhoud **Fiat** en **Alfa Romeo**

APK keuringen (alle merken) RDW-erkend

Schadeherstel (alle merken)

Verkoop nieuwe en gebruikte Alfa Romeo's

Alfa Romeo

Sonoystraat 80 - 90, 2581 VP Den Haag.
Telefoon 070 - 354 18 42

www.italiaautocorse.nl

Kan het Statenkwartier nog veiliger?

Tekst: Ton Verbeek en Menno de Groot

Kan het Statenkwartier nog veiliger? Het Buurtpreventieteam Statenkwartier (BPTS) denkt van wel. Het BPTS werkt nauw samen met de wijkagent, regelmatig worden bijeenkomsten gehouden waar alle bewoners van het Statenkwartier welkom zijn om mee te praten, te denken en om kennis en zorgen te delen. Daarnaast heeft het BPTS een website gebouwd speciaal voor buurtpreventie in het Statenkwartier: www.bpts.nl

Eén van de instrumenten om snel informatie te delen is WhatsApp. Het blijkt dat al vijftien WhatsApp-groepen in het Statenkwartier actief zijn. Deze groepen zijn opgezet door bewoners, vaak woonachtig in dezelfde straat. Via WhatsApp kunnen de bewoners elkaar snel bereiken als ze iets verdachts zien. Het BPTS wil deze groepen bundelen en uitbreiden, eventueel met wijkverenigingen in aangrenzende wijken, om zo een efficiënt netwerk te krijgen dat het hele Statenkwartier bestrijkt.

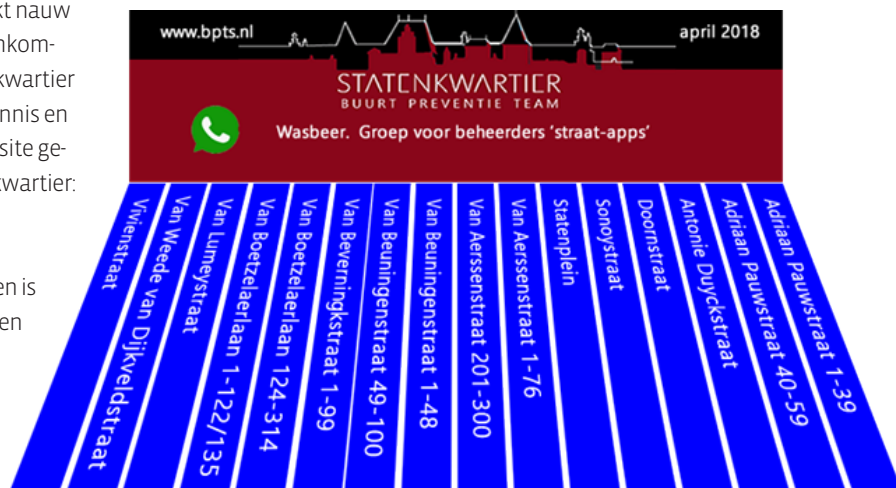
Een gestolen scooter is dankzij WhatsApp al teruggevonden

Hiervoor is een bijzondere WhatsApp-groep opgezet, een overkoepelende groep genaamd: Wasbeer. Hiervan zijn alleen de beheerders van de straatgroepen lid. Berichten en meldingen kunnen via deze beheerdersgroep naar andere straatgroepen worden doorgesluisd. Zo wordt een onontwarbare kluwen aan WhatsApp-berichten voorkomen. Een eerste succes is al geboekt. Door contact tussen oplettende beheerders is een gestolen scooter teruggevonden.

WhAtSappBehEER (beheerdersgroep)
Omdat het een nachtdier is en lijkt op 'Whatsapp beheer'

Hier zijn de straatgroepen nu al actief:

Black spots – In deze straten zou het BPTS ook graag WhatsApp-groepen zien:

Omgeving Willem de Zwijgerlaan

Van Slingelandtstraat / Frederik Hendriklaan /
Van den Eyndestraat / Jacob Hopstraat

Bij Kranenburgweg en Westduinweg

Ripperdastraat / Kenastraat / Van Wesenbekestraat /
Van Brederodestraat / Douzastraat / Jan van Houtstraat /
Van Egmondstraat / Van Hoornestraat

Begin Statenlaan en Kranenburgweg

Van Loostraat / Cornelis de Wittlaan / Jacob Gillestraat /
Boreelstraat / Frederik Hendrikplein

Tussen Pr. Mauritslaan en J. van Oldenbarneveltlaan

Ten Hovestraat / Van Hoornbeekstraat / Bleiswijkstraat /
Frankenstraat / Paulus Buijsstraat / Van der Helmstraat

Ga voor meer informatie naar www.bpts.nl
en meld je groep aan!

Hoe werd er gestemd?

Tekst: Jan Bron Dik

Een nieuwe gemeenteraad werd gekozen op 21 maart. Twee maanden na de verkiezingen resulteerden onderhandelingen in het coalitieakkoord 'Vertrouwen op Haagse Kracht 2014-2018' van Groep de Mos, VVD, D66 en GroenLinks. Op 29 mei presenteerde het nieuwe Haagse stadsbestuur haar plannen getiteld: 'Den Haag, stad van kansen en ambities'.

Een kleine greep: Betaald parkeren blijft. De parkeertarieven in Den Haag gaan omhoog, maar wel onderzoekt het college vaker of bewoners het eens zijn met de invoering ervan. Betaald parkeren rond de Haagse markt draait het college terug. De hondenbelasting wordt afgeschaft. Er komen meer handhavers in de stad, de Amerikaanse ambassade wordt verkocht en bij het zwembad in het Zuiderpark komt een buitenbad. Verder wordt de stad de komende jaren groener, de gracht bij het Piet Hein-plein komt terug en er komen voor in totaal tien miljoen euro extra straatbomen. Den Haag voert een milieuzone in voor vervuulende auto's en trekt daarbij op met andere grote steden.

De grote thema's tijdens de coalitieonderhandelingen waren de groei van de stad, mobiliteit, duurzaamheid en 'iedereen doet mee'. Een ander belangrijk en overkoepelend thema was veiligheid. De partijen willen een leefbare groene stad, maar ook een stad die bereikbaar is en blijft. "We hebben een

akkoord bereikt om uw vingers bij af te likken", zei Richard de Mos tijdens de presentatie van het akkoord. "We hebben water bij de wijn gedaan, maar het is een goed Groep de Mos-wijntje geworden." Tevredenheid bij de nieuwe locoburgemeester van Den Haag die met 8 zetels de grootste partij werd, waarbij het opvallend is dat Groep de Mos over de hele stad steun verkreeg. De andere grote winnaar was GroenLinks dat van 2 naar 5 zetels klom.

De nieuwe werkelijkheid

Vier jaar geleden, na de gemeenteraadsverkiezing van 19 maart 2014, stond de VVD raar te kijken. Van oudsher liberale stadswijken stemden liever op D66 of de Haagse Stadspartij (HSP). De HSP voelde feilloos aan dat bewoners van de Vogelwijk voor hun deur willen parkeren; maar niet ten koste van bomen. De VVD moest toen met 4 zetels genoegen nemen. In 2018 kleuren VVD-wijken als Benoordenhout, Willemspark en Vogelwijk weer blauw en steeg de partij naar 7 zetels.

Geuzen- en Statenkwartier

Kijkt u naar de uitslagstaatjes en vergelijk die van Den Haag als geheel met die van het Geuzen- en Statenkwartier waar de VVD de grootste werd, maar wel opvallend veel steun voor Groep de Mos.

Uitslag verkiezingsoverwinning voor Groep de Mos / Hart voor Den Haag wordt bekend gemaakt. Foto: ANP

In Duindorp bereikte Groep de Mos met 47,2% haar topscore, ten koste van de PVV aldaar.

Ook bij de burens van onze wijk, zoals Belgisch Park, Duinoord, Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes en Vogelwijk scoorde Groep de Mos goed, met resp. de 2^e, 5^e, 3^e en 3^e plaats. In al deze wijken, met uitzondering van Duinoord waar D66 nr. 1 bleef, werd de VVD de grootste partij.

Wilt u zelf de uitslagen van de verschillende wijken in Den Haag bekijken? Gebruik deze link:

uitslagen.denhaag.nl/gemeenteraadsverkiezing/wijken

Wilt u het coalitieakkoord van het nieuwe bestuurscollege bekijken? Gebruik dan deze links:

www.goo.gl/ZwNqVp

www.goo.gl/WMNwVr

Uitslag Gemeente Den Haag

Partij	Stemmen	Uitgebrachte stemmen
1 Groep de Mos / Hart voor DH	32.632	16,8%
2 VVD	26.990	13,9%
3 D66	23.973	12,3%
4 GROENLINKS	20.684	10,6%
5 CDA	12.618	6,5%
6 PvdA	12.567	6,5%
7 Haagse Stadspartij	10.897	5,6%
8 Partij voor de Dieren	10.201	5,3%
9 PVV	9.036	4,7%
10 Islam Democraten	6.943	3,6%
11 ChristenUnie SGP	6.129	3,2%
12 SP	5.176	2,7%
13 NIDA	4.481	2,3%
14 50PLUS	4.444	2,3%
15 Partij van de Eenheid	4.026	2,1%
16 Samen070	1.360	0,7%
17 Haagse Toekomst	843	0,4%
18 Dynamo Den Haag	548	0,3%
19 Bond voor Studenten Actie	362	0,2%
20 14	326	0,2%

- Aantal kiesgerechtigden: 409.444
- Aantal opgekomen kiezers: 196.715
- Aantal ongeldige stemmen: 1.431
- Aantal blanco stemmen: 830
- Opkomstpercentage: 48,04%

Uitslag Geuzen- en Statenkwartier

Partij	Stemmen	Uitgebrachte stemmen
1 VVD	1.546	20,7%
2 Groep de Mos / Hart voor DH	1.333	17,8%
3 D66	1.128	15,1%
4 GROENLINKS	871	11,7%
5 Haagse Stadspartij	465	6,2%
6 ChristenUnie SGP	429	5,7%
7 Partij voor de Dieren	413	5,5%
8 CDA	397	5,3%
9 PvdA	348	4,7%
10 PVV	200	2,7%
11 50PLUS	125	1,7%
12 SP	120	1,6%
13 Haagse Toekomst	21	0,3%
14 NIDA	17	0,2%
15 Dynamo Den Haag	14	0,2%
16 14	14	0,2%
17 Partij van de Eenheid	10	0,1%
18 Samen070	9	0,1%
19 Islam Democraten	6	0,1%
20 Bond voor Studenten Actie	2	0%

- Aantal kiesgerechtigden: 12.577
- Aantal opgekomen kiezers: 7.541
- Aantal ongeldige stemmen: 48
- Aantal blanco stemmen: 25
- Opkomstpercentage: 59,96%

Colofon

De Statenkoerier is een uitgave van het bestuur van het Wijkoverleg Statenkwartier.

Bestuur wijkoverleg@statenkwartier.net

Redactie statenkoerier@statenkwartier.net

Jaargang 39, uitgave juni 2018, nummer 2.

De Statenkoerier verschijnt viermaal per jaar en wordt huis-aan-huis bezorgd. Oplage 6.600.

Verschijningsdatum volgend nummer: vanaf 14 sept. 2018.

Kernredactie Statenkoerier

Jan Bron Dik, eindredacteur

Menno de Groot

Abe van der Werff

Contactpersoon bestuur Wijkoverleg

Nuweira van Goens Youskine

Vaste medewerkers

Sigrid van Iersel

Jorien Jansen

Mark en Marie-Louise Sekrève

Karel Wagemans

Druk: Edauw + Johannissen Drukkerij, Den Haag

Verspreiding: Huis Aan Huis Amsterdam

Vormgeving: Studio Eyal & Myrthe, Den Haag

De Statenkoerier wordt bezorgd op alle adressen in het Statenkwartier, óók indien NEE-NEE stickers zijn toegepast. Aldus is besloten op de wijkvergadering van 12 november 2013 en is herbevestigd op 16 november 2016. Veel gebruikers van NEE-NEE stickers ontvangen graag de Statenkoerier maar willen verschoond blijven van overig drukwerk. Wie geen prijs stelt op de Statenkoerier kan dit melden op info@statenkwartier.net met vermelding van het woonadres.

Hebt u vragen of opmerkingen? Mail naar statenkoerier@statenkwartier.net

Vrienden van het Statenkwartier

Bankrekening NL85 INGB 0000175903 t.n.v. de stichting Vrienden van het Statenkwartier, Den Haag.

Foto voorpagina: Abe van der Werff

© **Auteursrecht Wijkoverleg Statenkwartier**

Adverteren in de Statenkoerier

Formaten (breed x hoog) en tarieven per plaatsing:

1/1 pagina 185 x 250 mm: € 550,00 (omslag € 750,00)

1/2 pagina 185 x 123 mm: € 375,00 (omslag € 550,00)

1/2 pagina 90 x 250 mm: € 375,00 (omslag € 550,00)

1/3 pagina 185 x 80 mm: € 250,00

1/3 pagina 90 x 165 mm: € 250,00

1/6 pagina 90 x 80 mm: € 120,00

“Statenkoeriertje”: maximaal 30 woorden zwart-wit tekst.

Geen logo's. € 30,00

Bij een jaarcontract betaalt u éénmalig 4 advertenties en krijgt u 20% korting op de totaalprijs. Een jaarcontract loopt van 1 januari t/m 31 december. Advertentietarieven zijn excl. pre-presswerkzaamheden.

Advertenties voor het volgende nummer:

inleveren uiterlijk 20 augustus 2018 bij Mirjam Kroemer, kroemer@kpnmail.nl

Servicenummers

Stadsdeelkantoor Scheveningen Scheveningseweg 303
www.denhaag.nl/contact Tel: 14070

Politie Geen spoed, wel politie. 0900 - 8844
of **anoniem** 0800 - 7000

Teksttelefoon Voor doven en slechthorenden: 0900 - 1844
Uiteraard kunt u 24 uur per dag bellen met **112** (spoedeisende zaken)

Wijkagent (bureau Scheveningen): henry.stegehuis@politie.nl

Welzijn Scheveningen Algemeen Maatschappelijk Werk en ouderenadviseurs.

Tel: 070 - 416 20 20 / Website: www.welzijnscheveningen.nl

Dienstenwinkel: Tel: 070 - 360 14 65

Algemene burenhulp (gratis) Tel: 070 - 262 99 99

Wijk- en Dienstencentrum Couvéehuis Frankenslag 139
Tel: 070 - 3500694

www.welzijnscheveningen.nl/statenkwartier/couveehuis

Wijkbus Groot Scheveningen Tel: 070 - 3385495 / 070 - 3385496

Spoedeisende huisartsenhulp SMASH

Maandag t/m donderdag 17.00-08.00 uur

Weekeinde: vrijdag 17.00 uur tot maandag 08.00 uur.

Tel: 070 - 3469669

Dienstdoende apotheken Tel: 070 - 3451000

Tandartsdienst

Spoedgevallen nacht / weekend, Tel: 070 - 3110305

Dierenartsen weekenddienst

Spoedgevallen nacht / weekend, Tel: 070 - 3110307

Stijlvolle daklichten

voor elk plat dak

De vlakke glazen daklichten van Vlakkelichtkoepel zijn een stijlvol alternatief voor de traditionele lichtkoepels. Ze combineren strak design en een lage opbouw met eenvoud in montage. En ze zijn verkrijgbaar in iedere maat, met verschillende opties en kenmerken, tegen een aantrekkelijke prijs.

Voordelen

- Alle afmetingen
- Grote glazen overspanningen
- Snelle levertijd
- Super isolatiewaarde
- Zonwering mogelijk, binnen en buiten
- Inbraakwerend
- Altijd voorzien van veiligheidsglas
- Ruime keuze in soorten glas
- 10 jaar garantie
- Daglicht = gratis & gezond
- Waardeverhogend voor uw woning

Vrijblijvend meer informatie

Onze regiomanager Wim Bakker is net als u woonachtig in het Statenkwartier. Wim komt graag bij u langs voor advies op maat. U kunt hem daarvoor bereiken op 06-22216842 of een email sturen naar: info@vlakkelichtkoepel.nl

Regiomanager Wim Bakker
T: [06-22216842](tel:06-22216842)

bereken zelf uw prijs op:

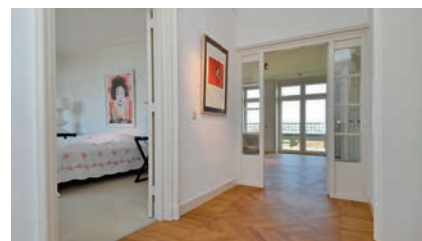
www.vlakkelichtkoepel.nl

CATS'HEUVEL APARTMENTS

STATENKWARTIER - THE HAGUE

LUXE KOOPAPPARTEMENTEN IN HET STATENKWARTIER

- 52 appartementen met woonoppervlakte van 89 m² tot 214 m² • hoge kwaliteit eikenhouten visgraat parketvloeren met vloerverwarming • volledig ingerichte en mooi afgewerkte Siematic keuken
- luxe uitgeruste badkamer(s) • elk appartement is voorzien van eigen buitenruimte(n) • elk appartement heeft een zonnige en een koele kant • eigen berging • privéparkeerplaats in parking met videobewaking
- servicemanager 5 dagen per week op locatie • video intercom en persoonlijk beveiligingssysteem

NU IN VERKOOP!

VRAAG NAAR DE ACTUELE BESCHIKBAARHEID

Nelisse Makelaarsgroep
070 – 350 14 00

WWW.CATSHUVELAPARTMENTS.NL

Frisia Makelaars
070 - 342 01 12